

Lwowska Naukowa Biblioteka im. W. Stefanyka NAN Ukrainy. Oddział Rękopisów.

Zespół (fond) 4.

Zbiór rękopisów Biblioteki Baworowskich

Dział (opys) 1

1109. Baranowski Bolesław Adam. Rozprawki geograficzne i etnograficzne.

STRONY NIEZAPISANE NIE ZOSTAŁY ZDIGITALIZOWANE

ЛЬВІВСЬКА НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ім.
В. СТЕФАНИКА НАН УКРАЇНИ

ВІДДІЛ РУКОПИСІВ

ФОНД 4(Бав.)

ОПИС 1

ОД. ЗБ. 1109

IV 519

506. 1109

Par. radcy dworu Bolesława Baworowskiego

1916.

(przyjęta opinia daru 240)

Atlas Szkolny P. Kozenna z teatrem polskim

Mamy przed sobą, wydany na próbę zeszyt ~~atlasu~~ znanego atlasu szkolnego P. Kozenna, do którego ^{s.p.} Dr. Eugeniusz Janota teatr polski ^{i przekład nomenklatury} opracował. — Atlas ten ma w całości zawierać 38 map /: 30 pojedynczych i 4 podwójne /: 1. część ma wynosić ~~32 str.~~ 3 str. za cały atlas kar- tonowany i po 10 ctów za pojedyncze mapy, co ułatwi nabycie potrzebnych map mniej zamożnym uczniom. — ~~Nadesłany redakcyi zeszyt zawiera map 26.~~ O samym atlasie mało mamy do powiedzenia. Znany on jest dobrze czytelnikom, a jego tekst ~~nie do równa się~~ do zalet jego należy czysty i wyraźny druk tak rysunków jak pisma i większa oszczędność w prowadzeniu szczegółów topograficznych, ~~które~~ ułatwiają uczniom orientowanie się. Z tych względów przedstawia on

Atlas Szkolny D. Kozenna
 z tekstem polskim, wydany
 na podstawie E. Höbela w Wiedniu.

Mamy przed sobą, wydany na
 próbie, zeszyt znanego atlasu
 szkolnego D. Kozenna, do
 którego s. p. Dr. Eugeniusz
 Janota tekst polski; prze-
 kład nomenklatury upra-
 cował. — Atlas ten ma
 w całości zawierać 38 map
 1:30 pojedynczych a 4
 podwójne 1:1. — Cena ma
 wynosić 3 złr. za cały atlas
 kartonowany a po 10 ctów
 za pojedyncze mapy, co
 ułatwi porównanie nabycie
 map mniej zamożnym
 uczniom. —

O samym atlasie mało mamy
do powiedzenia. Inny on
jest dobrze wytelnowany i
~~nie~~ dość rozporozeczony
w naszym kraju. Do kabł
jego należą czyste i wyraźne
obrazki tak rysunki jak
pisma i większa oszczędność
w podawaniu szczegółów
topograficznych, ułatwia-
jąca uczniom orientowa-
nie się. - Namalował starat
się ~~nie~~ podjąć równym
krokiem ze postępem now-
szych odkryć geograf-
icznych. Mapa Afryki wieści
na sobie już iarkowity bieg
rzeki Livingstone'a i Congo,
sięgającej ~~to~~ na Pn. aż poje
również podług sprawozdań

z ostatniej podróży Stanleya;
 szpoda tyżso, ^(nieznanymi) ~~jeżeli~~ ^{nie} na mapie
 tej nie uwzględniono) jeziora afrykańskie
 odmiennym kolorem tte
 p. n. p. dymy: |, co na szkol-
 nej mapie jest potrzebniejszą
 rzeczą niż na każdej innej.
 Zresztą nie bierzemy drobniej-
 szych szczegółów techni-
 cznych. ~~Hydrografia~~
 Wolelibyśmy jednakże, żeby
 skala kolorowania tte była
 zastosowana do właściwości
 i konfiguracji terenu. Tak
 n. p. wyższość płaskowyżi
 Podole powinny być na
 mapie gór i rzek Galicji
 występować wypisane
 jako jednolite całości
 i odróżnić się kolorem
 tte od doliny górnego Dunaju.

i od ~~z~~ dalszych ~~z~~ -
Przebieg Wołyń, Tymop-
su na ~~mapie~~ rysunkach
naszego atlasu występują
Krybitniej' jedynie w górze lwowsko-
Kryweńskie i ich roz-
ciągnięcia w kierunku
południowym, uwyde-
żnione odmiennymi koloro-
tem od jednostajnego tła,
które oznaczają: przesłony
podolski; dolinę górnego
Dniestru i podgórze Kar-
packie i całą Krainę
dokole; na Pn. oddzielno-
wo. - Wypadają też z
~~względną na masowość~~
~~naszego kraju~~ podać wię-
cej detaliczną mapę Galic-
ji w większym for-
macie z ~~na~~ mapie polsi-

tywniej oznaczył drzewiejny podział
 na powiaty, który smiem Riessow-
 stoletniem tworzeniem już się utarł
 i utracił. — Nawiązano gości się
 też napomknąć, że etes jańska
 są dwusrotne przedstawienie
 układu orograficznego Karpat,
 raz na mapie rzek, sąsiad-
 kowej Europy & Dugii raz
 na mapie orograficznej,
 hydrograficznej monarchii
 austro-węgierskiej,
 nie podaje jednakże ani
 raz jasnego doклада prze-
 gładu wystawo rzeki tego
 systemu, podanego z tą nie-
 górnoscia, jaka, n. p. ma-
 chodimny na mapie sąsi-
 nek Krajów alpejskich,
 Karpatami & przedkupa.

Сонце свѣтитъ насно. Крѹцѣ
лѣтають на весѣ. Голубѣ
голубѣ лѣтають хутко.
Мельникѣ мѣхѣ збѣже. Сонце свѣ,
титъ насно. Крѹцѣ лѣтають.

Rabi Antoni.

Nawet ~~o~~ orograficzna mapa
 Galicji jest w tej mierze co
 się tyczy legend dość skąpa
 i pobieżna. — Nie można też
 przemiłować, że w wydaniu pol-
 skiem atlasu podręcznym ~~by~~
 dodatkiem byłoby ~~#~~ większe
 opracowanie mapy królestwa
 Polskiego; tak zwanych
 „zachodnich prowincyj rosyj-
 skich”, ~~które~~ choćby już
 ze względu na ich sąsiedztwo
 z Galicją. — Kto wie, czyby
 to atlasowi nie zapewnił;
 poza granicami Galicji le-
 pszego pokupu. — Rozumiem
 też samo przez się, że mapa
 półwyspu bałkańskiego,
 małej i Europy, Azji,
 Europy środkowej; krajów
 południowej części Śródziemnego

Ludzie którzy na wsie nie,
szkaja zwa się wiesniakami.
Głównim ich zatrudnieniem
jest rolnictwo które wymaga
uprawy pola. Módl się.

Rabi Antoni

niebry zmiennie stosownie do
postanowień najnowszych
Archiwów europejskich. —

Przechodząc teraz do najwa-
żniejszej strony, a mianowicie
wydawnictw, to jest do no-
mentklatury i do przekładu
nazw topograficznych. W tej
miejscie musimy uwzględnić staranność
i precyzję

Сонце свѣтитъ насно. Круциѣ
лѣтають на веснѣ. Колуды лѣта,
ють хутко. Мельникъ меле збѣ,
же. Сонце свѣтитъ насно. Кру,
циѣ лѣтають на веснѣ. С. Х.

Winnicki Józef.

† [i. do str. 484.]

(wiodący między wschodnią a zachodnią Europą)

- (2) Najważniejszą kolej Arcyksięcia Karola Andriego Ławy Krosów ze Lwowem, a pośrednią ze Lwowa na W. dzieli się w Krasnem [i. Kofo Murka] na 2 ramiona: a.) połud. wschodnie przebiega między Brody do Kacimilowa na Wolynię dalej do kolei Kijowsko Przemyśl; - b.) połud. wschodnie przekracza Zbruc w Podwolewska i dalej dalej ku Odessie. - 3.) Kolej Smoleńsko Czerwonieniecka idzie w kie- runku południowym, w dalszym ciągu ~~do~~ jas i Galac. 4.) Kolej Arcyksięcia Albrechta Ławy Lwów przez Stryp ze Stanisławowa i nie otrzymać ramię ze Stryp przez Beskid do Węgier. 4.) Kolej Naddniestrzańska Ławy Stryp z Chyrsonem (w dalszym ciągu z Przemysłem. 5.) Kolej (I. Galicyjsko Węgierska) (Lupkowska) idzie z Przemysła do Węgier. 6.) Kolej Tarnowsko Delubowska dalej ku Woszycom w Węgrzech. 7.) Krótkie kolej z Żyrcia do Białej Ławy się w Belgii z koleją Północną, której jest odnogi.

Notizen

sein die Vorlesung der ersten
Partie des gelehrten Jesuit-
Atlas.

1.) Der Atlas ist auf zwei Bände
abgetheilt und enthält die
geographische Mittelkarte des
Königreichs Böhmen sowie die
geographischen Abtheilungen des 3. Bandes
bestehen, beginnend mit der Karte
von Prag und 4. Bogenkarten auf
den.

2.) Die Beschreibung des Weltalls und
des Erdensystems liefert sich
an die von dem Jesuiten
besonders seit einer längeren
Reise von Japan zurück
Karte des Königs von Japan
Atlas in deutscher Sprache.

3.) Die Beschreibung der geo-
graphischen Kommunikation
von dem japanischen Kaiser
an dem Professor der
Universität P. Eugen Zanola
kommen und haben in dem
geographischen, aber nicht
die Weltkarte geographischer
Autoritäten eingeleitet und
haben zu dem Weltatlas
über den von dem Kaiser
eingeführten Vortrag zu
den.

4.) Die Beschreibung des Weltalls
ist so weit vorangeschritten,
daß die Beschreibung des
Weltalls nicht nur die
Weltkarte mit der Karte
seit zu geographischen ist. -
dieser Vortrag in geographischen

großbritannische Hofung 26 Blät.
für, darunter 1 Doppelblatt, vor.
Siambrischen 8 Blätter, darunter
3 Doppeltblätter, sind zum Heile
einer wiederholten Revision
unterschieden, zum Heile aber
auch in der Lithographie
Hilfsleistung begriffen, so daß
daran Vorlage zu bedürftig in
der Lithographie ~~Hilfsleistung~~
& neuen Heile das Kommen,
den Mowet folgen sind.
5) Bezugnehmend auf das vor.
liegende großbritannische Heft
sind bemerkt, daß in der

F. Zehnte mitten, von diesen
Heften, die älteste Aufstellung
katholischer Mängel vor.
längst gültig abzugeben sind
in bezug zu sein, daß es
Allerhöchsten Gnade, um
das in Pota & Saksuata Supr.
mittel in aufzuwickeln sind
dieser Heft zu Ausgabe
zu bringen.

definitiven Anlegen jedoch
sind die gleichzeitigen
Journale sämtlicher Karten,
die auf bezuglich des grünen
Grünes und der Colonisierung
eines neuen Vorkauf Platzgründen
sind, als dies bei dem gegen.
stehenden, besitzlichem
das baldigen Vorlage ruffen
gefallenen Beobachtungen der
Teil der. †

6) Titel der Zeit. worden selbst.
besonders abzufallen in yoleni,
sich Grube befinden, und
einen ba ist mir in der Aus.
legen selbst 2 Exemplare
der Beobachtungen (Karten
Projection ist gewöhnlich bekannt.
wird) daher sich noch in der
Wahrnehmung befinden, vor.

läufig im deutschen Sprach zu
überweisen.

Die bei Allah wird nicht nur
im Ganzen oder im einzelnen
Korane Blätter in die
Länder, um auf unmittelbarem
Wege die Auffassung der
wahrhaftigen Korane zu ermög-
lichen.

Der Preis stellt sich für das
vollständige, mit 38 Blättern
bestehende, fünf cartonnirte
Korane auf 3-.

Die einzelnen Blätter werden
zu dem Preise von 10 1/2 (ein
Koraneblatt 2 1/2) abgegeben
werden.

B. Kozenn's
 geographischer
 Schul-Atlas
 für Mittelschulen.
 In polnischer Sprache bearbeitet
 von
 Dr. Eugen Janota.

Nro der Karte	Benennung der Karte.
1.	Erd-Ansichten.
2.	Erdkarte in Mercator's Projection.
3.	Berg- und Thalkarte von Europa.
4.	Europa (Politische Uebersicht:)
5.	Berg- und Thalkarte von Europa.
6.	Mittel-Europa (Politische Uebersicht:)
7. 8.	Die Länder des Mittelmeer-Beckens.
9. 10.	Berg- und Thalkarte der Alpenländer.
11.	Schweiz. (Politische Uebersicht:)
12.	Deutsches Reich.
13.	Skandinavien und Dänemark.
14.	Großbritannien und Irland.
15.	Frankreich.
16.	Spanien und Portugal.
17.	Italien.
18.	Balkan-Halbinsel.

No der Karte	Benennung der Karte.
19.	Rußland.
20.	Berg- und Flußkarte von Asien.
21.	Asien (: Politische Uebersicht :)
22.	Süd-Asien.
23.	Afrika.
24.	Berg- und Flußkarte von Amerika.
25.	Amerika (: Politische Uebersicht :)
26.	Vereinigte Staaten von Mexiko.
27.	Australien.
28.	Berg- und Flußkarte von Oesterreich-Ungarn.
29.	Oesterreich-Ungarn (: Politische Uebersicht :)
30.	Böhmen, Mähren und Schlesien.
31.	Die österreichischen Alpenländer.
32.	Dalmatien, Krain, Istrien und Kärntenland.
33. 34.	Länder der ungarischen Krone.
35.	Berg- und Flußkarte von Galizien und Bukowina.
36.	Galizien und Bukowina.
37. 38.	Eisenbahnkarte von Mittel-Europa.

Kodan, Zwiaryn (Zwaryno), Szelice, Wysoka
 Oryne (Uosdom), Kostryn, Postupin, Brandenburg
 Doruchow, Halsztown (Elster), Miszeb (Misina)
 Kamienica (Cheminz), Swarze (= Hrz)
 Sienin, (zeby dwa wyszly jak tu obok magdebura)
 Libergei, Kzeszo, Nowkon
 Postupin (na domysl, nawet nie ma
 woadu Sladu - Hrnolera)

Przyp Dat Kanthi
 Hrnar (Hrnar, Krcyda, Mlet, Slet),
 Valun, Belehgrad !! (Beograd)
 Swrnen, Swrston, Srynoral, Syer
 Gurgin (Gorow)

4 w koncu
 Swemgorodka: Swagrbni Kongrad Sieneth.
 Weli i Gnie nalezial - to tu mieszka
 w spozobieniu w naszym Szejad.

Naw usie, syolskie

Przypin py
 tam bawit
 Mmmsim
 ale wu myla
 de wargim
 emipptokim

Ludzie, którzy na wsi mieszkają,
zwą się wiesznikami. Głównym ich
zatrudnieniem jest rolnictwo, które
wymaga uprawy pola. Ludzie, którzy
na wsi mieszkają, zwą się wiesznikami.

Adler

Luzer

Ziemia przedwola, woda bryghocka
 Almy miedziarskie
 en, Libb suline dicks; J. chemiarskie
 zylce (zail) innyu rarem zyla
 Austertal / solina bryghocky
 ul. cykarskie (cykarskie)

/: Wiednie rarisane Pasmo Brenty ^{Ang Ledro²²}
 Ademelle²² winykhu 3 ja dalko
 no zadro)

Lusow. Leoben

Montanary

Przyrzuceny na domo J. vionkie, brate
 Las wanski / Wobabau-gre²² wone
 gadar, wazensik

Ala na cu Rynin; Dul, kopar / capodistria
 Wark H. Veshie) A kiedy mi tak je
 J. wos'anon ^{Porcure, Piran} rereswije, to niek przy-
 najmniez obok bedie utarte eurozej-
 su najms. Ale ~~to~~ ^{to} bedie mady
 gty propympt. Staremiesto koto ualsie

Сонце світить насно. Круци
літають на весні. Голуби лі-
тають швидко. Мелникъ мене
збави. Сонце світить насно. Кру-
ци літають на весні. С. Х.

Weber Baruch.

a Mursiwa(?)

Talandys More lodowe Jngasandnare Zensrej
 z: Karguela (la na z. Karguele) Rwegoty merlo dwi pogyne jenne z. X. m.
 M. Karajbuki(?) Kajt (el. Kajt) (war yamomurbi?)
 wy makarye (Macquerie) (hira)
 nowa jenuia / unij na z. nowej jenuia (Bahrejim = 2 moga)
 (Kumasy z. njda) Pengary Baradyr / nie robimy
 janybar i no tejsames (Tondad, Frymud) / zjep zarputn)
 ale Dzytoko (2) Glolo / prauu nie dalmeter(?)
 zadworye Surabaja (2)
 Mawep Cies (Choi Meime) mestniska, Cieson Karay?
 Marusa Pry. Szadwita (Szadwitoroz)
 Smirna wstynne Gyrizska / Szuimegh /
 Jui Kpoty byta netai polcha formy Wttenberga
 Szafura

Wenenon Gathe kate hwa hener / wiele utartepa bledkep Gory
 Skandynewski wyi Skandynewski)

Co innego warte
 Jauriga, Paroiz d'ontye

Severin nie wyszedł z paucy de Krambuz

ale Dukowice Lubera

Podobnie (Postuping) - Pordam -

Luźnie, którzy na wsi mieszka-
ją, zowią się wiesniakami. Głównie
nim ich zatrudnieniem jest
rolnictwo, które wymaga uprawy
pola. Mógł się i pracuj.

Weber Baruch.

Typ křimanyt niepotřebnie

~~Woj. Markaryz / Magyarski /~~

~~Severna Biscuit / a tr. fundat. / vsmo ni jal Mar 2. Raju Janke~~

Zat Janowcha (3) = Gruesche -

Kodah. (Kopenhaga) a Bremen a Golenburg

Pondryh, Křim (Kleusky inuym rarem Kolbr)

Semernik (Semering) a Wysokie Tawry

J. Podamskie, Zweryno (Schwerin)

Wismarsky (Wismar), Kustoryn Bramborsko,

Mariburg (Marburg)

Pevuh (Skoswold), Jabnolka (M. Teres)

Sybir / Sibir a Rom. / Jyrot -

Jun me byi Ent (Venus) Anize Anor

Presporek / Prusyslane / ^{Bistymy, Sinawing} Kaidy Presburg

as da wloti Alexander Woline re Woldem

Bzarka Janne hñve Janke heukändel

a Kapstadt (1) Cantonn misto Frydštrome

Wy Salomona - (Kie?) Pof. Wieder - ski (2.)

akvokie a. Kar - skie (2) Dobre i. Annarvinsko (2) tu. niu Anna -

zat rygka Jonka co raris - Pětrnie W. wellanvona (wobrdina) leti. ^{Je de l'age} Granita, Gorette

trijestskakrypadatu teri jicuna Gochama (2),

Slawep G. Kantaberskie - Andalushie ujdrie

Zat hñnska (Wag vov uistov)

Slawep poverewy baltyskie (Wjeko pruskie?)

Ще не

far. W. omne - ad to na skaychinyh dnayh, ni
na i. menstve. W. omne by vob zany -

Кий индй Hader co pravopise?

мид ире гред

Савесуну

Врега (Врега)

Вот брег / в брег

восток

наде мистро

Миссия

оранья (оранья)

Кнопф Adolf

Сонце светит ясно. Кружит лб,
тают на весн. Сауды лбтают
хутко. Мельникъ меле збоже.

Сонце светит ясно. Кружит лб,
тают на весн. Сауды лбтают.

Сонце светит
= светит

Кружит лб

тают на весн

хутко

Мельникъ

меле збоже

Сонце светит

ясно

Кружит лб

тают на весн

Сауды лбтают

хутко

Мельникъ

меле збоже

Przed 12 laty był zrobiony pierwszy urok w tym kierunku, aicy bymynajmniej w podrewniakach i att, mo- pach i atlantach, uispranych w szkatkach galicyjskich, no- zmy geograficzne mioty si- dnostejna, formy; ale cym- ność jednolitego skatalogo- zowania nazwisk-geogra- ficznych nie postąpiła woa- ras dalej poza pierwsze wstepne omówienie sprawy. Od tego czasu samo ~~to~~ ~~wieczności~~ postępujący w cokolwiek naprzód przez to, że pada ~~niektóre~~ ~~lokalne~~

w ostatnim pięcioleciu ^{20.}
proszę wyrazić więcej sta-
nowczy i ~~dot~~ decydujący
wpływ na kierunek wyobra-
żnictwa, w szczególności do
wzrostu szlachetnego, a w ślad
za tem, sama siła faktu wy-
tworzyło się wielkie uje-
dnościenie terminolo-
gii; atoli jesteśmy jeszcze
daleko od tego, ażeby po-
wszechniej zgody. Tymczasem
postęp i rozwój nau-
ki stwarza konieczność
podawania wzrych okre-
śleń, a język nasz utra-
cony nie objawia w osta-
tnich czasach wielkiej

samotności i młodzieży, je-
 żeli bez podryskowanego
 zgody planu, jakis n. p. w.
 driny w Townstwie che-
 mickim.

Wogóle należy bawicem zawa-
 żyć, że pod względem języ-
 ka przebywa nam narod
 w ostatnich latach bardzo
 ciężkie doleje. ~~Pod względem~~
 świadomo, że język przemi-
 ny potrzebuje całkowite od-
 nowienie i zastąpienie, uzer-
 kowego ~~średka~~ z aktu-
 ralnego ~~średka~~, z korzeniem,
 na którym drzewo wi-
 sianemistwa się rozwi-

nęto. Wystąpienie Mickie-
 wicza i całej plejady wol-
 tów, którzy ~~z nim~~ z nim
 i ca nim idąc dali nowy
 kierunek naszej literatu-
 ry, ~~nie~~ ~~nie~~ odnawiało
 się nie tylko iściejym pr-
 zewsem idei i ideałów
 poetycznych, ale i prawną -
 dżitą ich mianem, odse-
 ięła i piewotów do języka,
 a jak poetyka odresna
 powstęła u siebie ~~z~~ z po-
 dan i wiersis i dwozycy,
 tak i język zapłst się
 nowym i wrotom i te-
 gosamego i ródka.

[Wajnskie - Obie (Allegia) -
 Litonia - kie nowodylawa - swetn -
 Polshie - (Zast Prusyche) -
 Stomunskie, ushie etc
 Obie -
 Sowbone Homay, Wiener Neustadt
 - Womehmar to W
 naruy a wicwiche Waleruys -
 Waleruys
 Sewotte - Sewotte
 Kiewwertie Wisscher }
 Wurzen }
 Göltheim - kajm -
 Co do outrajn - hwd Frie-
 drichshellen - halg,
 Linba ^{hwy} - Lenktog, Leuktraun
 Wladis - orobstus -
 Wopporanya -
 Coozumicis na autorow -
 Terminologia geograficna
 Sandowana gromka, mate-
 ryerh

narodowy i wiceprezesa
drugie trytony

Verehrtester Herr

professor!

Vor allem meinen innigsten Dank für Ihr schönes
 buch (geografie powszechna). Mit diesem zeilen
 sende ich Ihnen unter Kreuzband ein paar meiner
 bücher (obini zemljepis s. j. 1873 und 2) Zemljepis
 sa I. razred srednjih šol 3) Zemljepis sa II. in III razred
 srednjih šol). Sie werden in allen die herrlichen
 holzschnittbildern Ihres buches vermiffen, aber
 wundern Sie sich nicht darüber: Ihr Poljaki sind
 noch ein zahlreiches volk, wir Slowenen sind auf
 1 1/2 million zusammengestumpft. Bei Ihnen
 haben die bücher einen großen absetz, die
 schriftsteller finden leicht einen verleger, wie
 Sie für Ihr lehrbuch in Leyferth in Czajkow-
 ski einen solches gefunden — bei uns Slowenen
 haben wir in dieser beziehung mit den größten
 schwierigkeit zu kämpfen — ich z. b. habe
 bisher meine bücher (mit einer einzigen ausnahme)
 nur selbst verlegt. Als praktischer schullehrer

wissen Sie aber wol, daß wir schulmeister meistens arme schlecht bezahlte teufel sind, die in der jugend nur leeren idealen nachjagen. Dies wird Sie wol genügend aufklären, warum ich bisher in meinen geographischen büchern keine bilder - holzschnitte veröffentlichten konnte -; bei unserem geringen absatz erzeugt schon der eigene verlag gar viele schwierigkeiten, die ich nur dadurch überwinde, daß ich weder für weisb noch kind zu sorgen habe. Hoffentlich wird die zukunft auch diesem mangel an holzschnitten abhelfen.

Mein geographisches lehrbuch vom j. 1843 (oberi zemljepis) entspricht in den hauptpunkten Ihrer mir zugesandten geografie powszetocna. Einige teile desselben habe ich die letzten teile genauer durchgesehen - deshalb haben sich dieser brief wie die sendung verspätet. Sie können kaum sich vorstellen, wie oft ich in den vergangenen 20 jahren, wo ich mich mit slowenischer geographischer schriftstellerei zu beschäftigen hatte, auf Ihren plan der so notwendigen slowenischen gegenseitigkeit gedacht, wie sehr ich diese vermißt. Bei meinen arbeiten hielt ich mich bei der terminologie vor allem an das heimische; fehlte der eine oder der andere

25.
begriff im slowenischen, suchte ich ihn zunächst im kroa-
tischen - serbischen - war der eine oder der andere auch hier
nicht zu finden, suchte ich ihn im russischen (Ihnen
als Poljak wird das ein großes verbreiten erscheinen,
wie hier an der Adria betrachtet diese dinge und auch das
verhältnis zwischen Polen u. Russen von einem andern, objektiver
ren, ruhigerem standpunkte) und erst dann suchte ich im
polnischen oder cehischen die entsprechenden begriffe, die ich
dem slowenischen anpasse. So entstanden meine bücher, so
die geograp. terminologie, die jetzt in slowenischen büchern
allgemein durchgedrungen ist. Der I. b. meiner physischen
geografie (verlegt von der Slovenska Matica v Ljubljani) ent-
hält eine unmasse weiterer slov. terminè, die Sie in den
Ihnen zugesandten 3 büchern vergeblich suchen würden.
Aber vergleichen Sie selbst die in diesen enthaltenen mit
den Ihrigen in der „geografic powsechna“, soll ich Ihnen
offen gestehen, was mich bei dieser vergleichung am meisten
preppiert? Warum haben die Polen so viele fremde - latei-
nische, francos - u. selbst deutsche ausdrücke in das
Lehrbuch aufgenommen - ganz u. beaufrißiger weise, wo
Sie doch die schönsten, einheimischen ausdrücke dafür
besitzen. Und wenn hin und wieder ein solcher fehlt,
liegen Ihnen nicht die ausdrücke der slov. benderdialekte
näher als das francos., deutsche, lateinische? Hier
handelt es sich um ein prinzip - dies soll anerkannt und
consequent durchgeführt werden. Stauben Sie aber nicht,

Ich bin ein energischer purist bin, der alles fremde - nicht slavische
mit der wurzel ausgerottet wissen will. Das durchaus nicht.
Soll ich belege auführen? pag 8: strefy, strefa. Warum mängen
Sie dies verkunzte Deutsche „streif, streifen“ nicht aus, da sie
doch pag. 51 für denselben begriff den schönen slavischen
ausdruck „pas“ schreiben?! Vor solchen überflüssigen fremd-
ländischen sollen schriftsteller sich zuerst hüten, dan werden
es auch gebildete und beamtete im gesprache meiden - es könnt
so nicht unterm volk - oder es wird so allwältig aus, der
volksprache verschwinden. Haben die Polen für „granica“
wirklich keinen slavischen ausdruck? Und für
„handel“ auch keinen?! Unglaublich, daß die Polen nicht
früher handel getrieben, bevor nicht die juden mit ihrem
„handeln“ gekommen. Das polnische volk kent sicherlich
kein „fontany“, das hat ihm der adel aus dem westen
gebracht - wofür doch slavische termini vorkomen.
Wenn Sie planet, satelit, trabant gebrauchen, hat das
kaum etwas zu bedeuten, den diese ausdrücke werden
so kaum unterm große volk dringen, jedenfalls wäre
es aber sehr zu empfehlen neben diesen fremden termini
noch die slavischen zu setzen, dasselbe gilt vom meteor
aerolit, asteroid, planetoid. Den ausdruck „grupa“
möchte ich meiden, immer Jupiter (niemals Jowisz pag 18)
schreiben; ebenso niemals mit (meile - pag. 16) schreiben,
sondern nur den metrisch. maßstab anwenden. Hier eine
allgemeine didaktische bemerkung: Sie gehen in

meinen 3 büchern (auch in jenem vom jahre 1873)
 durchwegs das metrische maas angewendet, n.z.
 inner miriameter u. \square miriameter; ich mied
 überall die klm. oder richtiger nach der
 ministerial verordng v. 26. märz 1883: km und
 km². Nach dieser ministerial verordng sind
 auch die abkürzungen und zeichen im letzten
 Censurgesetz sa II. u. III. durchwegs gegeben,
 nur ob ich die miriameter wieder überall
 beibehalten. Ich habe vor einigen monaten
 bei der amtlichen recensio eines kroatischen
 geographischen lehrbuches besonders betont,
 ob das hohe ministerium hier eine abhilfe
 schaffen sollte. In der Geographie läßt
 sich ohne miriameter nicht auskommen (und
 doch hat die betreff. ministerial verordng den
 miriametermaasstab nicht aufgenommen, sondern
 nur kilometer u. s. w.) Die kilometer und
 \square kilometer (km u. km²) geben überall
 zu große zahlen — nach tausenden u. hundert
 tausenden — große zahlen sind aber weit
 schwieriger fest zu halten, zu merken, als
 kleine zahlen, z. b. Frankreich hat
 5286 \square miriam. (statt 528572 ~~km~~ oder
 Cislejtanijer inner 3000 \square miriam. statt)

299,984 km² (od. 4 km.) u. s. w. u. s. w. Wollen Sie mir
an ein paar beispillen die probe stellen, und
Sie werden sich sicherlich gleich überzeugen,
dß kleinere zahlen leichter einzuprägen und
festzuhalten sind als große. Beider leichter
umwandlung der miriam. in kilometer und umge-
kehrt, hat es gar nicht zu bedenten, dß wir
denselben prinzip folgend die relative bevöl-
kerung nur auf km² beziehen. Sie Polen
haben ein großes feld vor sich, Sie Polen
haben bei der regierung einfluß, deshalb
wäre es gut, wenn Sie dies im galizischen
landeschulrat direkt, oder durch Ihren Lemberger
bezirksschulrect indirekt anregen, vielleicht
kamt vom ministerium die ersuchte abhölfe.

Haben Sie im polnischen keinen slavi-
schen ausdruck für Karte, geographische karte,
für General-Spezialkarte, hydrographie, topo-
graphie. Der großen Masse, dem Volk, und
den jungen schülern der I. u. II. klasse des gymnasium-
müssen ja diese termini unverständlich sein.

So weiter: "kontyent" "port!" "terasy".

Haben Sie im polnischen keinen ausdruck (dß
slavischen) für Linie, um der "linia" auszuweichen?
Ihre landleute in den hochkarpatischen haben

sicherlich für Lawine einen slavischen Ausdruck (und nicht lawing), wahrscheinlich finden sich auch bei Ihnen in Hochgebirgslandschaften Orts- oder abhangsnamen, die Sie auf das slavische polnische Wort für Lawine weisen.

Sie haben ja auch für Moräne „proga“; ich habe in den ersten Jahren „grobla“ dafür geschrieben, was Sie in Ihrem Lehrbuch mit Deum geben – und diese Form hat eine Slettermoräne – in der physischen Geogr. und jetzt schreibe ich nur „grobla“; proga scheint mir zu allgemein, bei uns (im slovenischen) bedeutet es nur einen streifen.

Bei „wulkan“ möchte ich immer das slavische Wort gebrauchen. Pag 30 haben Sie: rowning uprawne (Kultur, abeneu) – Was bedeutet aber bei Ihnen Verwealtj (staatsverwealtj), da ich es auf pag. 60 im capitel über den Menschen nicht finden konnte? im slovenischen und im allgemeinen im süd slav. haben wir uprav, uprava upravlati (verwealtj, verwalten). Heißt das polnische für Wasserfall nicht den Ausdruck „slap“? Haben Sie für Riff (38) nur das entlehnte rafy? Doch ich muß ja mit der terminologie schließen, um so mehr da uns weitere studien und vergleichen in unsern büchern leicht auf noch mancher andere führen können. In Ihrem briefe berühren Sie auch die sichtigkeit der eigenen namen, namentlich der süd-slavischen. Ich halte jetzt schon seit jahren am sehr fest: slavische namen sollen slavisch geschrieben

werden, freude aber nach freunder form der betreffenden
wen Cultursprache, da wir ja auch ununterbrochen von den fremden
geographen verlangen, ob sie slavische namen slavisch schreiben
sollen; das phonetische prinzip will ich völlig aus; nur bekannte
in slavische übergegangene fremde namen sollen die alten slav.
sehen formen beibehalten so z.B. Wieden (pol, slov. Beč als
Dunaj = Wien, Litava = Leitha u.s.w. Demzufolge möchte ich
auf pag 214: (inner buske) schreiben: Gradec (Graz), Ptuj (Pettau, was
hier beinahe überflüssig), Marica (Mürz), Bistrica (Festitz)
Savina (Sann); pag 215: Leoben (Ljubno), Maribor (Marburg
unter Kärnten) Kerka (Zurk) nicht Zerk (Kerka), Lila (Lail) nicht
Zail (Zila), Bela (Bella) ^{pag 216} Bielek (V. ellach) (Terglou zu
schreiben, Kerka nicht Zurk, Livica ^(fluss) nicht Livria (dies
bedeutet in der slov. form Livija nur die stadt), Spava (nicht
Wippach oder dies nur in der Parenthese) Loia (Soonso) nie-
mals allein Soonso. Gubljana (Laibach) nicht verkehrt
Novomesto (Rudolfswert) Koičevje (Lottschee), Metlika (nicht
Mötling, Postojna nicht Stelsberg; pag 119 Jerst (was haben
die Polen der deutsche Friest!) Loia, Spava, Reka (nicht Rimeck)
Abrileja als Belej. Cres nicht Cherso, nicht blinat, granice
terasa pag 220: Koper (Capo d'Istria), Poreč (Parenzo) Pacim (Piano
Kerk nicht Veglia, Dubrovnik (Koprus) Kotor (Cattaro) u.s.w. inner
gebührt da der slav. namen der vorzug.

Doch genug, ob sie sich über das lange schreiben nicht allzuviel
einfhalten werden. Wenn sie bei zeit- gelegenheit darüber nachden-
ken und unsere bücher vergleichen haben werden, antworten
sie mir auf einige der gestellten fragen.

Mit hochachtung

Juan Jesenko
Professor in Friest

28

Musila Ćwiczenia.

..... klasowa szkoła w

..... klasa (..... oddział).

Cena zeszytu 2 centy.

Michał Gliński.

(Przedruk zabroniony).

Etnograficzne i językowe stanowisko

Chroatów.

Chroaci nazywa się we własnym języku Chorwat.

Wyraz ten wymawia się dźwięcznościowo; r jest

tu bowiem samogłoską, podobnie jak w nazwie pokrewnego Chroatom plemienia Serbów

(Srb). Dzieli się przeto: Chor-wat. - Języki,

z których r nie posiada nigdy samogłoskowego wyrazu ten

jego charakteru, przedstawiają ~~z~~ w odpowiednim

przekształceniu przez dodanie samogłoski przed tym głosem płynnym lub so-

nim.

Forma węgierska brami Chorwatai /: Dość po-

wszechna w Węgrzech jako nazwisko familij-

ne /: - U Polaków jest dziś w wyjątkowym wyrażeniu postać ~~Chorwatai~~ (Chorwacko-
a

(rzeczowna), europejska,

~~Wiedeńskie~~ t. j. Krowat. U Wiedeńczyków otrzymała formę Krawat (wymieniana prawie jakby Krowat!) tejż lokalna nazwa (znaczenie nogardline, jak to się okazuje ze znaney piosenki wiedeńskiej „der Mensch ist Ka (:Kein) Krawat“). Jawnyma postaci narodowego imienia Krowatów wykształdziła jedynakże największe rozprzecznienie, stając na oznaczenie ^(tennej) części ubrania, znaney w całym cywilizowanym świecie jako krawat (cravatte). Wiadomo, że lud kroacki wyrwał takię zwyczaj na szczy. W czasie wojen XVII. i XVIII. wieku zaniosły pałki kroackie, to, może do Wiednia i Niemiec. Z czasem krawat stał się integralną częścią

europijskiego ubrania.

Początek nazwy narodowej Kroatów
gubi się w ciemniejszych przeszłości.

Przyrost ją naród, ten ze sobą,
Nie ulega wątpliwości, że ~~cała~~ ~~prze-~~

~~najmniejszej~~ ^{tego} ~~narodzie~~ ~~wyymata~~ ~~ją~~ ~~już~~

w VII. w. p. Chr.; przybywając z nie-
znanej strony w sąsiedztwo osobliw,

zajmowanych obszarów. Tęm też

trudniej wytłómaczyć etymologi-

cane pochodzenie i przyczynę tego

nazwiska.

Kronika ~~ruska~~ ~~ruska~~, znana pod imie-
niem Nestora, wymienia niejedno-

кратно ~~Chorwatów~~ Chorwatów.

Jednak Kronikarz, który nazwy

Polan i Serwlan wywodzi z Tatru i

(po obu bokach (głównego pasma)

now i na południe od Karpat. Niepodo-

bra jednakże oznaczeń dokładniej jej
granic. Jak znany Nestor ^(zwiera dwukrotne wymiary) ~~zawiera~~
ki o wojnach ^(Hajduckiego króla węgierskiego)
wyprawy o dwukrotnej wojnie ~~Włodzis-~~

~~Warego-Rusów~~ z Chorwatami, Tatarsy

Голубович
их данинами
Кіювські
книжці
дністер
тільки.

nie mogli gdzieś indziej mieszkać, jak
w dzisiejszej Galicji; prawdopodobnie
wschodniej. :- Z drugiej strony wy-

stępuje ta nazwa często w zapiskach
i registrach geograficznych ówczesnych
Niemców w sąsiedztwie Czech a ~~zwłaszcza~~
kto wie, czy może nawet często nie-
szkancion Czech samych tak ^{nie} się nazy-
wała.

Czy imię Chorwatów i Chrobacy stoi
w jakim związku z nazwą Karpat

i narodu Karpatów? (Lud tego imie-
nia należał do tych plemion bar-
baryjskich, przed których napa-
dami Rzymianie za cesarów Dery-
usa i Aureliana^{swa} [Darya, zastawiciel
musciołi]. Na to pytam się zypada
odpowiedzieć, że zwiazek ten jest
bardzo prawdopodobny, ale że go do-
wiedź trudno. -

Historiografie bizantyjskiej mówią,
że ~~Thracii~~ ^{(na południe} Thracii przysygnęli za cesarza ese-
rza Herakliusa z Krainy Boiki
w okolicy Nagibarsci. Wie te nazwy
próbowano łączyć z imieniem „Bojków”
w starych górach i z „Nagigóra”,
atoli ^{to} ~~to~~ wywody fantastyczne,

nie mające realnych
~~podstaw~~ podstawa

Wprawdopodobniejszym jest wy-
kład o tej "Bagibarej" jako bizan-
tyńsko-greckiej *Βασιλική Βα-
γοαρία* czyli *Βαγοαρία*. Łatwo
jednakże zrozumieć, że dla geogra-
fów bizantyńskich granice *Βαγο-
αρία* były dość mgliście określone i że
rozumieli przez to nie tylko wła-
ściwą *Βαγοαρία*, ale prawdopodobnie
i znaczne obszary krain sąsiednich.
Że zaś z *Βαγοαρία* bezpośrednio są-
siadują Czechy, przeto wynikałoby
z tego, że ^(wynika) *Βαγοαρία* przybyli z ona-
lit z okolic, sąsiadujących z Czechami.

Nota: *) Językowe badania ^(-jak się zdaje -) potwierdzają to

(III. Nearbestung)

1. Matlovenische Lautlehre, Wien, 1878. Nr. 31.

na 3 ^{gromady} ~~strazy~~ ^{czyli} „zomy”, z których
pierwsza obejmuje Słowian / wścis-
nych i t. zn. Bułgarów, Chorwatów,
Serbów i Czechów, druga języki wcho-
dzące Słowian, t. j. Rosyan, Rusinów
i Biało-Rusinów, trzecia Polaków, Ha-
sów, ^(porostale 10) ^{ach} Słowian / nadleśnic-
kich, i Serbów czyli Łużycan.

Zestawienie obszerniejszych dowo-
dów przekroczenia granic niniejszej
rozprawy.

Cheq okrešiti došćadniej' štošunse
Kroaton do reszty Slavian, niepo-
trantowci
dobna oddzielić ich odrebnie od
tego szerepu, którego częścią stano-
wia. Kroaci i Serbowie - powiada Dr.

- A. Ficker^{x)} - są potworzeni ze sobą, naj-
„ ścisłszymi pokrewieństwem, tam że
„ odgraniczenie ich od Słowian^{śladzi} i od na-
„ rodów niestonianistkich nieulega naj-
„ mniejszemu naturze tylko nieznaczne
„ trudności, gdy natomiast bardzo
„ ścisłego badania potrzeba dla dowód-
„ nego rozgraniczenia obu plemion.
„ Mianowicie są różnice językowe tak
„ nieznaczne, że odmiany obu narzecz

x) Die Völkertämme der österreichisch-ungarischen
Monarchie, Wien, 1869.

Thraci i Krolotwa Kroackiego należą do plemion południowych
Słowianistick i stanowią ogólnie pośrednie między Sło-
wianami południowy (Syrji, Karaguzji, Kairinje, Gorgesji i
inadziymi) i serbowi, ~~którzy należą do plemion~~ serbowi
i serbskim. Najbardziej jest to plemię Kroackiem ograniczanie naj-
bardziej - ~~które należą do plemion~~ i dalej na południe. Był też
Słowianizm i cała serbowi i in. i in. i in.

występują na jawn tylko w najdogodniejszych
i suchych przejściach.

Z tego też powodu Trincolich w swej
porównawczej gramatyce języków
słowiańskich, wydanej w r. 1852-56,

nie poświęca (osobnego rozdziału) języ-

kwowi Krowackiemu. W przedmowie do
główny porównawczy uwiadom autor wyraźnie,

to też Crocunig oznacza na swej mapie

etnograficznej monarchii austryacko-

węgierskiej Serbów i Krowatów tym-
unajęto

samym kolorem, a odróżniają, Słoweno

Krowatów w Królestwie Krowackiem tylko jako oddzielną część Krowacko
serbskiego szerepu.

Nauka dotychczas nie zgodziła się

na jednolitą nazwę dla tego szere-

pu słowiańskiego, który główną

swą masę zajmuje terytory od

wysp dalmatyńskich po Żelazna

7. Natomiast zalicza Miklosich nie-
 szkodliwion ~~niekiedy~~ jako takzwanego
 Krolestwa Wrocy, a mianowicie komi-
 tatów (żupanów) Warwadyńskiego,
 Zagrzebskiego i Krzyoskiego, pod wzglę-
 dem języka wprost do Słoweniów, jak-
 kolwiek narzecze ich, mianowicie po
 miastach, pod wpływem serbszczyzny
 znacznie się zmieniło. — „Nim to tego
 — powiada ~~skłonił~~ —
 „(nawet język mieszczan w tych in-
 „pariostwach bliższy jest Słoweniowskiemu
 „niż Serbskiemu: z tego ~~potwierdza~~
 „~~powiada skłonił~~ przy mych
 „badaniach z nowo-Słowiańskim języ-
 „kiem ~~to~~ i tak zwany dristaj język
 „Słowacki, który Habdelisz jeszcze

4 w XVIII. wieku słowiańskim narzynie,

zaprzeczenie
4 i niemiędzy słowiański język

4 słowiański mieszkawca Zakadzisk

4 go Komstata (w Węgrzech).

Michał Gliński.

Za panowania króla Aleksandra głośnym był na Litwie książę Michał Gliński. Był to pan możny, wielkich z natury zdolności, znany na dworach zagranicznych, ale tak wyniosłego umysłu, że dumą wygórowaną naraził się innym panom litewskim i zrobił sobie pomiędzy nimi wielu nieprzyjaciół. Posiadał on u dworu wielkie zachowanie, którego jednak na to tylko używał, ażeby króla podżegać przeciwko swoim nieprzyjaciołom, a siebie wywyższać. Toż gdy po śmierci Aleksandra wstąpił na tron polski mądry Zygmunt Stary, posypały się liczne skargi na Glińskiego, które pozbawiły go łaski królewskiej, pomimo że odniósł był świeżo wielkie zwycięstwo nad Tatarami pod Kleckiem (w. r. 1506). Gliński, dotknięty tém upokorzeniem i uniesiony namiętnością zemsty, zamordował głównego przeciwnika swego, wojewodę trockiego, Jana Zabrzezińskiego, i uszedł z rodziną i przyjaciółmi do Moskwy, ofiarując niecnie służby swoje carowi Iwanowi przeciwko własnej ojczyźnie. Wkrótce też napadł zdrajca Litwę z wielką tłuszczą Moskali, ale król Zygmunt pobił na głowę najeźdźców pod Orszą (w. r. 1508), a książę Konstanty Ostrogski pędził ich aż pod mury Moskwy, bijąc po drodze.

Gliński spokrewnił się potem z carem i długo jeszcze dokuczał ojczyźnie, ale nie uszedł losu, jakim Bóg sprawiedliwy karze najokropniejszą ze wszystkich zbrodni, zdradę ojczyzny. Odezwało się wkońcu w zdrajcy sumienie, obrzydła mu służba u wroga, zateęsknił za ziemią rodzinną i począł pisywać listy do króla Zygmunta, błagając, żeby mu przebaczył i pozwolił powrócić. Listy te wpadły jednak w ręce carowi, a ten kazał go oślepić i wtrącić do więzienia, gdzie po długich męczarniach na rękach swjej córki umarł.

Taki bywa zawsze koniec zdrajców własnej ojczyzny.

Musila Ćwiczenia.

.....klasowa szkoła w.....

.....klasa (.....oddział).

Konstanty książę Ostrogski.

Cena zeszytu 2 centy.

(Przedruk zabroniony).

Drame i od Drawy po Sko-
 darstkie ~~już~~ jezioro, i do którego
 (mieszkańców Thracii, Stanonii i b. Bogariano wyjątkowego)
 oprócz Thracian należą Serbo-
 wie w Wundniowych Węgrzech.

I: w Panacii i Serbis, Bośniacy
 i Hercegowinicy, Czarnogórcy, Sto-
 nicie dalmatyńscy i w ok-
 olicy istryjskiej. —

Możliwy ich nazwać Stowia-
 nami Iliryjskimi, gdyż
 ojęzyczna ich zajmują dawne
 rzymskie Illyricum. Atoli
 nazwa ta mogłaby dać powód
 do nieporozumienia, gdyż mie-
 no Iliryj z biegiem czasu zmie-
 niało swe geograficzne granice:

Illirji & ze Stowianami
nie zgoda nie mają wziętego.

Bodaj, czy nie najstosowniej będzie
nazwać ten szereg kro-
cku - serbskim podług dwóch
głównych plemion, represen-
tujących dwa główne & sprze-
żane kierunki w historycznym
rozwoju tej odrośli Stowiańskie-
go rodu.

Serbów związał obrzędem wschodni-
~~mi~~
i wspólności doli pod panowaniem
tureckim & ludami bałkański-
(W piśmie wyrażają grażdanki & hiszpaniz-
mi, ze wschodniemi. Krocki ze-

↑ uproszczona
przez zastąpienie
Czeka Stefani-
ca Tharadićem.
W polityce kry-
wali się niejedno-
krotnie do odegrania samodzielnej roli na półwyspie.

Mieli się wreszcie z Zachodem, przy-
jęli pismo i obrzędem łacińskie
3. 2. 1.
Kroćcie do odegrania samodzielnej roli na półwyspie.

podzielali losy korony węgierskiej
i dostawmy się wraz z Węgrami pod
panowanie domu Habsburskiego
stanowi od czasów Wallensteina
~~do Jellachyca~~ aż do najnowszych
wypadków jeden z głównych filarów
militarnej potęgi austro-węgierskiej.

~~Dzięki do stupienia~~ To ten sposób sta-
(Stwierdzenie Krocicki (odrębne od serbskiego Belgradu)
nowi) Zagrzeb ognisko dzięki, zmie-
rzających do stupienia Stwierdzenie poru-
dzeniowych. Dzięki te znalazły swój
(pod względem naukowym)
wyraz w nazwie ~~akademii~~ zagrzebkiej
akademii nauk, która się nie tytu-
kuje Krocicka, lecz ~~podwójnie~~ - Sto-
wierdziska, i z pod względem polity-
cznym w nazwie ~~trójjedynego~~

Królestwa, do którego Choracy prawił
 Choracy i Sławoni wliczają teore-
 tycznie i Dalmacya, należąca je-
 ktycznie do przedlitawskiej gru-
 py krajów austryackich. —

Nie da się też zaprzeczyć, że mie-
 szkańcy właściwej tak zwanej
 Choracji przedstawiają i pod
 względem językowym najwy-
 bitniejszą odcieś dialektyczną
^{narzeczy} ~~pośród~~ ~~chorwackich~~ ~~szerepu~~ Chor-
 acko-serbskiego, a to w skutek
 swego zbliżenia i zmieszania ze
 szerepem słoweńskim.

Szerep ten, ^{którego, ~~nie~~} ~~dziś~~ ~~zawieszający~~
 dzisiaj ze śródry podaliśmy wyżej,

7. w okresie wspaniałego
wzrostu państwa
mianistkiego

(dalej)
rozciągał się dawniej znacząco
wschodowi. Walec do niego ^{ci} na-
nosiły Słowianie nad jeziorem

Plotnem i Balaton, Platter See w Wę.

(głosni w historii) ^{III (Słowian)}
Grecki: 1) ~~których~~ nawracania

wiarę chrześcijańską w IX. wieku

Dzielnia języka Horejskiego obejm-
przejmowała się podobno ~~nie ma to~~

moneta ^{toż} ~~znana~~ ~~zawieszki~~ ~~ter~~ ~~to-~~

znanej znana, część dalszej

Thracji w okolicach Zagrzebia.

Dopiero w XVII. wieku, gdy pier-
napływ

wetne siedziły Thracjów, wisły

z 2 krajów, podbitych przez

Turków,

Konstanty ksiązę Ostrogski.

Konstanty ks. Ostrogski, Rusin i szyzmatyk, był jednym z najslawniejszych wojowników polskich. Pochodził on z dostojnej rodziny, która panowała niegdyś na księstwie halickiem, a przyjęła nazwisko od zamku Ostróg, którego szczątki zachowały się jeszcze do dzisiaj na Wołyniu.

Odnaczając się już za młodych lat nieustraszonem męstwem, otrzymał Konstanty od wielkiego ks. Aleksandra litewską buławę hetmańską i wyruszył niezwłocznie przeciwko Moskalom, którzy Litwę najeżdżali. Młody wódz, powodując się więcej zapałem, niż rozważą, zapędził się jednak niebacznie za daleko w głąb kraju nieprzyjacielskiego, gdzie obskoczony przez dziesięćkroć liczniejszych Moskali nad rzeką Wiedroszą (w. r. 1500), został na głowę pobity i dostał się sam do niewoli. Car Iwan Wasilewicz chciał go nakłonić do przysięgi na wierność sobie; ale gdy Konstanty, pomimo że był Rusinem i szyzmatykiem, nie dał się namówić do zaparcia się swojej ojczyzny, kazał go zakutego w kajdany wtrącić do więzienia. Zdarzyło się tymczasem, że Tatarzy najechali Moskwę i szeroko kraj cały pustoszyli. Przestraszony car udał się wówczas do więzienia Konstantego i obiecywał mu wolność i bogactwa wielkie, byleby nad wojskiem jego przyjął dowództwo i najeźdźników wypędził. Konstanty zwyciężył Tatarów, a gdy mu car przyrzeczonej nie dał wolności, upatrzawszy sposobną porę, uszedł tajemnie wśród największych niebezpieczeństw do Polski. Wkrótce potem pomścił się srodze na Moskalach za klęskę nad Wiedroszą i swoje więzienie. Otrzymaawszy bowiem wielką buławę litewską od króla Zygmunta I, zgromił 80.000 Moskali pod Orszą (w r. 1514) tak przeważnie, że połowa téj armii legła na placu boju.

W następnych latach walczył on zwycięsko jeszcze w trzydziestu bitwach. W nagrodę tylu zasług, położonych około ojczyzny, pozwolił mu król Zygmunt I odprawić wjazd tryumfalny, raz do Wilna, a drugi raz do Krakowa, i dał mu województwo wileńskie, na którym w sędziwym wieku, syt zwycięstw i sławy, życie zakończył.

Redykcja Nr. 1109

240.

Nazwy geograficzne.

Południowo-słowiańskie kraje i rumuńskie okolice
monarchii austro-węgierskiej. —

[: wypisano z I. II. III. :]

L.	Przedmiot.	Książki dla zwłot lud.	Welter - Samoyłowici.	Zarani
1.	Aquila			
2.	Adelsberger grotte.	Grotta Adelsberska C. 13.		Anwileja 6
3.	Agram	Zagreb 13. 200.		Zagreb 2.
4.	Aluta	Aluta C. 37, 14.	Aluta C. 119.	Olta 4.

1.	Bosnien		Bośnia C. 119.	Bośnia 20.
2.	Blasendorf.			Blasz i Blaziew 17.
3.	Budapest	Budapeszt 13. 200.		
4.	Bakonyer Wald	Las Bakoniski C. 11, 15.		

iki. Szaraniewice

- a) Mafeci ki.
- b) Toczyński
- c) Szynki

b.) Skwileja. 14.

b.) Zagrzeb 15.

(del: Muta 1, 10, 11,

o.
iew 17.

c) Bosnia 138.

del. Bosnia 5, 6, 7, 8, 10, 11, 12,
Bosnia 9.

L.	Przedmiot	Hsieński dla szkol ludowych	Welter-Samoylovici	Zawarł
1.	Capella			
2.	Capo d' Istria			Kopr i Koprak 27
3.	Cattaro			Kotor 28.
4.	Cilli			Cele i Celje 30
5.	Curzola			
6.	Cirknitzer = Sel (strain)	jęz. Cyrknickie C. 13.		

1.	Dignano			Wodnyan 37
2.	Drave	Drava 199 C. 36, 37.		Drava 40.
3.	Djakovar			Djakovo 37.

iki.

Skaranieniez.

- a) Matecki
- b) Kopyinski
- c) Selijski

27.

Lel: Celeja 4,5,6. Cillej⁸ Cillej 7.

30

37

c) Drawa 3.

Lel: Drawa 1,2,3.

0.

L.	Przedmiot.	Piosenki dla szkol ludowych.			Welter - Samoyri.	Larsoni
1.	Esseg					Osiok 47.

1.	Fiume					Rjeka (Rzeka) 5
2.	Fünfkirchen					Piec'-cerkwi 53.

n Hci.

Szaraniewicz

- a.) Matecki
- b.) Korynski
- c.) Brzajski

Lel: Esset 9, 10.

a) 53.

a.) Fünfkirchen 269.
 Szujin: Pętkosciotio 316. Lel: Pętkosciotio 4, 5.

L.	Prædicator.	Königsm. luel.	Wetter - Namen.	Larvini -
1.	Gleichenberg			
2.	Görz	Gorycja C. 11, 41.		Gorycja 61.
3.	Gottschee (Krain)			Krotzwje 61.
4.	Gradisca	Gradyška C. 11.		Gradyška 62.
5.	Graz	Gradee B. 199 Grodziec (Gratz) C. 12.		Hradee (Grades) 62.
6.	Gurk <small>rzeka</small>			Kerna 66.
7.	Gurkfeld			Hersko 66.
8.	Gross-Flani			
9.	Grosswardein			Wielki-Wardein 66.

1.	Hercegowina			Hercegowina 72.
2.	Hermannstadt			Sybir 72.

ski.

Szarceniowicz.

- a.) Mosteczki
- b.) Krzyński
- c.) Krupki

b.) Gorycja 15.

Lel: Goricia 6,7.

- b.) Gradec 15
- c.) Grac 133.

Lel: Gradiska 4,12.

Lel: Gratz 4,5,6,7

dyn. 64.

Lel: Waradin 9,10,11.

c.) Hercegowina 138.

Lel: Hermanstadt 9,11,12.

L.	Przedmiot.	Księzki lud.	Welter - Sauerst.	Zarawski.	Szarceniowicz.	a) Matecki b) Kryński c) Skujski
1.	Idria (Krain)					
2.	Illyrien			Illyria i Illyria 82.		
3.	Isonzo		Isonzo C. 192.	Docra 85.		
4.	Istrien	Istrya B. 199 C. 11, 41.		Istria 3, 5, 6, 7.		
1.	J					

1.	Kärnten	Karyntya C. 11, 40, 41.	Karyntya B. 126. Karyntya B. 15.	Karyntya Korutanja	c.) Karyntya 138. 3.	Del: Karintia 2, 3, 4, 5.
2.	Klagenfurt	Celowice B. 199.		Celowice 95	b.) Celowice 15.	
3.	Krainburg			Kraj i Kraja Mekto 102.		
4.	Küstenland	Wybrzeie C. 11.		Przymorze i Wybrzeie 108		
5.	Karst	Kras C. 11.		Kras i Krasowina 91.		Del: Klocza 3, 5, 9.
6.	Kalocsa					
7.	Karlowitz		Kartowice C. 113, 152. XIII.	Kartowice 90.	Sujski. Kartowice 321.	Del: Kartowice 11.
8.	Karlsburg (Siedm)			Biatogrod, 90.		
9.	Karlstadt (Kroac)			Karlowac 91.		Del: Karlstadt 11.
10.	Klausenburg			Kolosz 95.		
11.	Körös			Keresz 100.		
12.	Kreuz			Krzyewce 104.		
13.	Kroatien	Kroacya B. 200 C. 40.	Chrobacya B. 158.	Korwacyja i Kroacya 104.	Sujski. Kroacya 6, 12.	Del: Krowacia 4-9.
14.	Kronstadt			Brasow 105.		
15.	Kulpa			Kopa i Kulpa 106.		

L.	Przedmiot	Idsiariski lud.	Welter - Scrvex.	Zarcin	Wazaniennix	a) Matecki b) Florynski c) Kluski	
1.	Laibach	Lublana (Laibach) C. 12. 13. 199.		Lublana 109.		b) Lublana 15.	Lel: Lublana 2.
2.	Leitha	reka. Litawa C. 12. Litawa (Leitha) C. 36.		Litawa i Litawa wa 113.			
3.	Lugos			Lucenice 119.			

1.	Marburg			Margbork 124.			
2.	Mur	Mur B. 199. C. 12. 37. 11.		Mura 135.			
3.	Maria-Theresiopel			Subotyca i Sotyca 125.			
4.	Marmaros-Sziget						
5.	Maros			Marusza i Morysz 126.			
6.	Maros-Vasarhely			Morycki - Mory Jarz 126.			
7.	Mediasch						
8.	Mehadia						
9.	Mohacs			Muchacz 132.		Trujski. Mochacz 164.	Lel: Mochacz 8, 9. Mochacz 11.
10.	Militärgrenze	Wozranicze wojskowe. C. 40.					

L.	Precedent.	Käsiäski lnd.	Welter-Samoyri.	Larant
1.	Neumarkt			Larant
2.	Neusatz			Nowysad 141.

1.	Ossiack			Oiewsko 149.
2.	Ossiacher See			jex Oiewskie 149.
3.	ofen	Pzuda C. 36.		Pzuda 147 i Pzudayn
4.	Orsowa	Riowa C. 36. Riowa (Orsowa) C. 14.		Rozawa (Ri'awa) 149.

szaroceniowick.

141.

141.

Antoniewicz: Budyń

Lel: Ofen 12, Buda 5-11.

Lel: Orsova 9, 12.

9.

149.

149.

L.	Przedmiot.	Istotny lud.	Człowiek - Słowo.	Zarazki
1.	Parenzo.			Porjece (Porzece) 152.
2.	Pettau			Ptiji Ptujci 155.
3.	Pizano			Piran 157.
4.	Pisino			Parin 131.
5.	Pola			Panczewo 152.
6.	Pancsova			
7.	Pest	Peszt C. 36, 320, 334.		Peszt 154.
8.	Peterwardein			Piotrowaradyń 155.
9.	Plattensee			Blotne jezioro 158.

1.	Ragusa			Dubrownica 169.
2.	Rudolfswerth			

nisi. Sacramentis.

152.
recre)
poc 155

152.

adyn
rior

Antimonia: Pest

12 169

Lel: Ragura 1.

J.	Przedmiot.	Książki lud.	Welter - Sarca.	Zaradni- stis Szarawienieg	stis Szarawienieg	a) Matecki b) Fryjski c) Kruski.	
1.	Salona			Solin 184.			Lel: Spalatro 3, 7, 8, 10, 11.
2.	Spalato			Spljet 206.			
3.	Serajewo			Serajewo i Bosna Seraj 20.			Lel: Sarajewo 7.
4.	Sebenico						Lel: Sebenik 7.
5.	Steiermark	Styrya B. 199. C. 11, 40, 41.	Styrya C. 122.	Styryja i Stajer 209.		b) Styryja 15 c) Styrya 3, 138.	
6.	Sawe	Sawa B. 199, 200. C. 36, 37.				c) Sawa 3.	Lel: Sawa 1-3, 5-8.
7.	Sarviz	rzeka		Blatna 185.			
8.	Semlin			Lemuh 199.			
9.	Sissek			Sysak 202.			Lel: Sissek 11.
10.	Szamos			Samosz 217.			
11.	Szamos-Ujvár						
12.	Szegedin			Segedyn 218.			
13.	Sziget		Siget C. 40, 41.				Lel: Segedin 8.
14.	Slawonien	Slawonia B. 200 C. 40.	Stawonia B. 158.	Stawonija 208.		Kruski: Segedin 108, 316.	Lel: Siget 9. Sigeth 10.

1.	Terglou			Triglar (Triglav) 222.			
2.	Triest	Tryest B. 199. C. 11.		Tryjest 228.		b) Tryjest 29.	Lel: Triest 3-12
3.	Temesvár						Lel: Temeswar 8-12
4.	Theiss	lisa B. 28, 200. C. 14, 216. lisa (Theiss) C. 37.		lisa 223.		Antoniewicz: lisa	Lel: lisa 8. Tissa 4. Seiss 10. Tissa lissawa 1, 2, 3.
5.	Theresienstadt						

L.	Predmiont.	Ksiazinski lud.	Welker-Saruy.	Zavari'ski
1.	Veglia			Kern 239.
2.	Vellebit			
3.	Villach			Bielan 247
4.	Uma			
5.	Versetz			Wersac 243
6.	Viso (dopisywiony)			Wisza 248
1.	Weisskirchen			
7				

1.	Lara		Ladar C. 64.	Ladar i Tagna 257.
2.	Lermagna <small>nika Dalm.</small>			Lermania 260.
3.	Lengg			Sen 260.
4.	Lenta			

Szaranievix.

Lel: Ungwar 7.

Lel: Lara 4-8, 10.

Lel: Lenta 11.

Od Germanon nazwa Wenden prze-
szła i do friskich ludów, wretnauzons
skazownie

Hunów i Amawion Szlachem w dawne nap-
 dunajskie przedzieli siedziły. Fakt ten
 nie jest bez znaczenia, boi wzajem
 musi to udowodnić, że ieden z naszych
 zachodnich opiadów, ani ~~to~~ Orest, ani
 Uicunice tego imienia o nas nie było,
 dui mówią, że pominieli orestie na-
 zwa "Lachów" jako stann na wś-
 srym krajis gaja. U siebie zaś do-
 mo jedni Górale Tatyciudy w panie-
 ci maja to imię, nazywało uicun
 mieszkanców dolin, a uicun, że
 i na Szlachie ludności Lachów różni-
 si od Górali i od wariantów na

uicunskich Górali. - *)

*) Wzrosty kustosza biblioteki Jagiellońskiej
 Dr. Władysław Wysłoki ~~jest~~ ^{był} w posiadaniu
 dzieła, ~~to~~ które us wyjwiecienie kulturalne-
 wie tej nazwy uicun z uahumite insiatto rucio.
 Przejście "Ten do lasu, ón do lasu" bywa gny-
 ale wynudzenie od wójny durnym uicunem
 Jansen Augustem II. a "lasem" descriptionem
 "Kenisławem. Tymczasem dziełko ono, które
 mi P. W. W. pokazywał, drukowane na
 Jans II., już nieci w sobie to wyzłanie. Uicun więc,
 że las to nie innego, jak Lach, którego st tyłko rym
 do lasu uratował; ~~to~~ a więc przypowie to przecho-
 wuj panieci jakichs dawnych słow uicun lasami czy-
 li lasami a lasami. ~~Ładziej słow~~

Tymczasem dziełko
 kustosza, kustosza i
 kustosza

Jak nazywamy siebie sami
i jak nas nazywają dru-
dzy. — Jaki etnograficzny

zajęcie, Sianli, Homerowski
dłeb ziemni jęczmny —

Przedko który naród posiada u
swych sąsiadów tożsamo nazwisko,
któremi sam się nazywa. ~~Przedko~~
~~na Farangeraj~~ Nazwa narodowa
ma zazwyczaj wyświadczenie
we własnym języku narodu
i jest ^{niekiedy} albo obojętnym wyrazem,
oznaczającym określenie siebie
by ~~albo~~; bywa też jeszcze użycie
niejako nazwy narodowe, gdzie
~~o sobie~~ ludzie samych siebie
nazywają „ludźmi”. Tak n.p.
narodowe nazwa „Samojedi”,
która, sobie sami dają, i: „Nanot-
to lub Chacowoj” nie oznacza
nic innego, jak po prostu
ludzie. Tożsamo oznaczają
nazwy „Tumrit”, ~~która~~ jak
się nazywają sami tak
przez nas zwani „Eskimo-
towie”, albo

Wszadnicie tej nazwy wznoszą
Kazdy, kto wieczał wioskę naszą
na Rusi. Stan wieńców, na wy-
szczytach do porucia narodowosci,
nie wyhodował idejami swoimi
poza granice wioski, ma jedy-
nie porucie odrefnowi społecnej.
W mściniście do „pana”, „kiszę”,
i żyde „nazywają się jego wrodni-
jniccy ludźmi” „ludzie”, a tamy ozna-
czają się podług własności /: „Se naszkie
pote, toto Ksiondzińskie, tamto Kyzlin-
skie, x se se ludzkie.”

są jednakże i narwy, które
oznaczają pewien ideał, do
którego naród jest dążący, albo
który mu wydaje się wy-
razem porządanych przymie-
tów. Jak Franciszek z przedy-
kującą wojną Napoleo-
niskimi zwycięstwami, nary-
sowali sobie samych z pre-
dylekującą „la grande na-
tion”, jak Niemcy chcą,
aby ich nazywano „das
„naroden myslivich”³
„das Volk der Deutschen”³
jak u Hiszpanach w Drze
Carlosie Schillerowskim
ich król powiada, że
lubi widzieć Hiszpana
hardym „stolz lieb”
ich der Spanier: i tak
i w pierwszym dzie-
jów niemieckiego narody
pewne przymioty, ~~na~~
które sobie ~~stole~~ wyso-
cenią. - Francowie „dla-
bili” się temu, że se wolni
i do drugiej przystawio-
na formułką „Frank
und frei” jest wyrazem
jednej zewnętrznej i w-
ewnętrznej swobody.

Atoli nazwy takie z wa-
sem lokalizują się, gdy
narodź raznie poro-
żnic między obcokle-
nicznymi imię,
wszęd do siebie zbliżonych
lub gdy wchodzi z jedynymi
z nich w dostędniej
wyrazie. Tak do Grecji
ogólna nazwa Barbaros
z czasem ograniczyła się do
pojęcia Asyatów (Persów
w historycznym okresie sta-
nowiąc Persów; im pod-
ważnych ludów). Tak
w Nowym świecie nazwa Niemce
po prostu oznacza tylko
Niemców z zachodu,
ale że to też w tym
kierunku rozszerzyła
się znacznie, gdyż u ludu
Niemce nazwa się ka-
żdy ucywilizowany
Europejczyk, a tak samo
u prostego ludu w Am-
eryce wyjęte od Sili-
wian nazwa "Niamt"
stała się ogólną nazwą dla
wszystkich Europej-
ków, tak jak nazwa
Franków dla Angli-
ków.

Przykład ten jest także wy-
bitnym objawem weso-
ści romantycznego zjawiska,
że narwy takie nieśledzą
od narodu do narodu ws-
druga. Tak na przykład
nazwa "Wencon" na ope-
renie Klementa Germai-
nika przeszła od No-
wian także do Alwów
innoplewianczych
narodów, to jest, jak
wspomniałem już wyżej
do Rumunów, i do
Węgrów (Németh).

63.
mówią, że nazwy *Ariza*,
która sobie nadawali zdo-
bnycy Indyi, i obratym-
cy europejskich jasnych
plecion, miały oznaczać
drzewo i że pochodzą
od tego samego pierwiastka,
który podniesiony do 380
stopnia w Grecji oznaczał
najlepszy *aristos* i
dał początek nazwie
arystokracji jako re-
nowaniu wybranych,
najdziałniejszych rólży.

Teżeli już badanie porządku
narodowej nazwy każdego
skolekistwa jest ciekawem
tedy wyisz jeze bualri
interes sledreni nazw,
ktore janki naid^{suol} moia
jesia don otrzymuje. Co m
zwał tych bawien kwi
nieu historii misaryna
rodowej. Sa one niesiedy
mowiqyui iwiadkami
przechodów, ktore nara
dy odbywały, i dowode
ni zetrukieie skolekistwa
obenie niesiedy zupełnie
sobie obucz. —

Bywaje i tutaj nazwy to
kie, jak nazwa Donian
szk Niemiec, która
oznacza ogóle narody
obce jerykieu, niemie
dla tych, co sie usiedy
sba, rozumieli. Podobne
znaczenie ma pranda
podobnie i nazwa
Barbaros, która, jak
okazał ludzi, uwiwi
ayd niesrozumialym
dla niego jerykieu.
*) W wierzail mowazyd, usto
nazyd przez Herodote, wprost
nazwanu sa krzyzi barbarofa
noi, mowiqy barbaryzm
mowa. — Parukie przypowie do arist
mowi: Horosydw neho, kody nie
mei to nazy; cu to nawic do u

ka, który cis nie rozumie! / Do-
stanie: don do niego, kiedy w
Niemiec! /

Russiae.

Zestawienie nazw miejscowych Rusi
Czerwonej.

Wstęp.

W nazwach gór, rzek i miejscowości twierdzący historię kraju. Nasz wiek dźwigni-
 sty, wiek wygórowanej cywilizacji; na-
 między, szowinistycznych sporów i walk
 narodowościowych postępuje przy nadawa-
 niu nazwisk w sposób dość szablonowy;
~~z nawiązaniami~~ ubóstwa chwyta się różne
 miejscowości nazwiskami osób i zdarzeń,
 które z tymi miejscowościami żadnego nie
 miały związku; idąc za prądem mody
 nawiązań ^{leksykonijstnie} zmienić się ~~historycznie~~ stare
 malownicze nazwy, zastępując je w du-
 żyj banalnymi nazwiskami lub uwie-
 cniając katolickie parafie przemieszają-
 cych. wolkos; zascianstwowych; a co jui
 mówić o tych edyktach władzowych,
 które w celach politycznych dekretozja, prze-
 kroczenie lub zapr zamiechanie ~~class~~ pier-
 wotnych nazwisk, aiby ~~not~~ nazwom to-
 pograficznymi nadać nowe pistro, odpo-
 wiadające zamiarom chwilowych
 władców!?

Przeszłość, obdarzona ^{choc' niewiadomim} iwisizem po-
 czuciem zwiższu przyrody z ludźmi i
 większą, wrażliwością, na charakter-
 styczne ^{znajomości} ~~przyna~~ zdatidejō miejsca i kra-
 idej chwili, postępowatā w tej mierze
 o wiele inaczej. Ludy ^{niezmotne} wszytkie nadejō
 miejscowości) ^{innona} naturalne, proste, niewyszuszone,
 naiwne, ale mówiące to, co narywiający

w danej miejscowości widzieli i znaleźli.
Przybysze późniejsi ~~pr~~ Stomaxa, niemiędzy
inwazja pierwotnie na swój język, niemiędzy
zas zachowują, je w formie nunsy lub
wiecej przekształconej, zastosowany do
własności własnego fonetycznych wła-
stego języka, dostają nowy zasób
nazw, dla w miejsce nowo odkrytych,
nieznanych pierwotnym mieszkańcom,
lub dla osad nowo osiedlonych. W ten sposób
powstaje, całą szereg różnorodnych na-
zwisk, po których badacz poznaje rozma-
ite okresy w dziejach zakładowania krajów
tam, jakie geolog po zawartościach warstw
osadowych, po straszeniach tych war-
stwach poznaje względny wiek tych warstw.
Kolej i sposób, w jakim się one ukształtowały, tu-
dziej zmiany i katalizery, którym
dane kraje geograficzne w pewnym
okresie geologicznym ulegają.

Etymologia nazwisk topograficznych
jest ~~niełatwa~~ ^{również} trudna jako geograf-
icznych geologicznego oznaczenia warstw
~~to to na~~ ^{niektóre} skrupy ziemskiej i trudno
jej wyrazić w porównaniu na wybitnych
przykładach. Badanie to jest jednako
bardzo wartościowe, gdyż potwierdza i u-
zupełnia w swój sposób (wymienić) ogólne
studium historycznych. Dusi przytoczyć
kilka przykładów.

Od razu jak (Humboldt i Schellern)
rozobrot własności języka dżiwej-
szych Naszów i wydział prawnu
podobierstwo pochodzenia tego języ-
ka od języka dawnych Iberów, ~~asa~~
zat się całą szereg zabrano się do oth

niepodobna wypowiedź
tak stanowczo
Pawel Winiowski # 2

Atoli pomijając już ^(i. w Strzyżewem) znaczne od-
 dalenie krainy Bojów od
Pańszgóry, ~~wypłyby te fante-~~
~~zyzacje nie opierają się na ża-~~
~~dnym realnym~~ ^{ty} ~~podstawach,~~
~~prosz omylnego~~ i bardzo dale-
 kiego podobieństwa brzmienia.
 Prawdopodobniejszym jest
 wywied tej "Pańszgóry" je-
 ko bizantyńsko-greckiej trans-
skrypcji "Bojowarji", Bojo-
arji czyli Pawarji. Łatwo
~~zrozumieć~~, że Geografowie bizan-
 tyńscy mieli o granicach tej
Bojowarji ^(niewątpliwie) dość mgliste wyo-
 brażenie, obejmujące to narwa,
 nie tylko Pawarję właściwą,
 ale prawdopodobnie i znaczne
 obszary krain sąsiednich. -
 Że zaś z Pawarją bezpośrednio
 stykają się Czechy, przeto wy-
 nikaloby z tego wywiedu, że
 Thraci przyspili z Czech lub
 z okolic, sąsiadujących z Czech-
 mi. Wyraz Bojski byłby w ta-
 kim razie przekreślony ~~.....~~
 reminiscenją imienia Bojohal-
mi, które Czechy od trzech pier-
 wotnych mieszkaniców, od celty-
 ckich Bojów, otrzymały. -

Angelotie tomawystno biblijne publikuje i dla Serbów i dla tych Chorwatów ten sam prze-
kład mała świętego, dokonany przez Włosa Stefanowicza Karadžića, z tą różnicą, że dla
pierwszych używa się ^{gładomati} Mieszkańców tak zwanego Królestwa Chorwacji,

z mianowicie komitatów: żupanistrz i Waro-
zdynskiego, Zagrzebskiego i Trawyńskiego, zachod-
nich ^{najbardziej} ~~wschodnich~~ do języka wprost do Słow-
wianów, zamieszkujących dalej na zachód ~~to~~
Krajinę i Goryzję; części Istrii, Karyntyi, Styryi
i południowo-zachodnich Węgier. — Jakkolwiek
językiem nazwane ich, ^{z Chorwacji} mianowicie w mi-
stach, wpływowi serbszczyzny znacznie ule-
gło, tedy jednak jest ono bliższem Słowen-
skiemu niż serbskiemu językowi. „Z tego
powodu — powiada Miklosich — wnałem za-
ręcz właściwą porówny przy moich bada-
niach z nowo-Horwackim językiem tak-
że tak zwany dawniej język chorwacki,
który Habelitz ^{jeszcze} w XVIII. wieku Słowen-
skim nazywał.”

Ślaczego tak daleko?
Dziś wszystko blisko.
Odległości amatały.

Zjednoczonych.
Wykład we Wrocławiu
9. lutego 1881.

Emigracja hiszpańska Ameryka.

Die Europäeriden. -

Coroza około 200.000.

Nawet ze szwedzkiej Niemiec uimio
5 miliardów i Harry wojenny
die an der deutschen Thoro mit-
geschicket. -

Lapontay: Paris en Amerique.

Sardou Victorien: Oncle Sam.

Jasne i ciemne strony.

Cum ire et cum studio.

Nie od dzisiaj:

Stowacki do Michale kole Skibińskiego.

De nawet Hofrath v. Goethe

Amerika du neues Continent

Die etnografie ciekawe studjum.

Świe rasy: czerwono i białe. -

A irod białej: Romanishi Sreepi.

Anglosasko-celtycki.

Mieszanie - Kocier orarowio.

A jezque ciekawie wpijw ziem i
klimatu. John Bull & Yankee. -

Walka białej & czerwonej rasy
dwójaki wyznik.

a.) w paristwach Crecolon

l. pro'a Argentiny i Brazylji. i

¶ Guarex - Zapotecos. -

b.) United States. Preroga białych.

Przegląd:

1. Tam stare cywilizacje: Peru, Mexico.
2. Fluch der bösen That. - Wzrostka potęga
względem Regu, w tć nieknie roznojąć.
Kalendarz meksykański i grecki
Organizacje peruwiańska.
3. Przeroga liniebn.
Droak dośpył z Europy.
Tych niezbędnie jerwe potrzeba Ameryce.
Knickbocker.
4. Klimat.
b. Tu. Nie było cywilizacji:
Kolonizacja słabotno.
Prezydenturami: Krawczy. Flakelfiz
Baltimore. Jolysa romantyczne.
Chri' i tu nie ber ciomnych stron.

dali miano Katalonii [Goth-Alanii]. —
Tedy próbował nadaremnie ~~Francuski~~ cesarz nowo-
~~czesny~~ Karol Wielki wyprzeć z półwyspu
Islam; ~~ten~~ z tej okazyjności wdarł się nowo-
czesny Karol Wielki, ~~ten~~ Napoleon I., ~~ten~~
pokonawszy ^(Saragossę i Pampelunę) wojska Somosierra, na wygnany ^(na tronie Basków) Kastylijski
aby w Madrycie osadzić swego brata Józefa,
tedy wreszcie ~~ten~~ Król d'Angoulême weso-
chał swą, 100 dniową, wyprawę polującą, aby
na gruncie Konstytucyj hiszpańskiej restytu-
ować absolutyzm ^(zastąpił go w rękach standardu, na tydzień w rękach) masach Kadyczu, w których ^{nie} Konstytucyj
W wyższym ^{jeszcze} stopniu posiada ten charakter po-
bojowiska nizina Lombardzka, ^{zroszone} ~~znowu~~
krwią ludzkiej ^{krwią} kordziej, niż którykolwiek
inny kraj europejski. Niedarmo powiedział
już o niej rzymski poeta Lucanus w Forsali
i Quoties dicitur Romam tentant, hæc iter-
est bellis. ^{ten} Sekret bogowie Rzym do-
świadczają, tedy droga dla wojen. —
Gallowie; Cyprowie, Hannibal i Attyla, Goto-
wie i Langobardowie, Karol Wielki i Otto I.
cesarz niemiecko-rzymski w swych „Röme-
zug-ach”; Królowie ~~francuski~~ Francuzi
w swych wyprawach w celu odebrania
sukcesji ~~francuskiej~~ Andegawerskiej w Neapolu, ~~ten~~
wraz z Vendôme i Eugeniusz Sabaudzki,
~~orby francuskie i orby austriackie~~ Napoleon
I. i Napoleon III., orby francuskie i orby
austriackie,

wybudował z rozkazu rzymskiego cesarza
~~Wawynianum~~ grecki budowniczy potężny most
z drewna i z Ramienia, po którym sam
Trajan legiony ~~z~~ rzymskie przeprowa-
dził, aby nim Saurę, t. j. dalszej-
szy Średniogród, zawojować: -

Średniogród 270 lat potem wdarły się
do naddunajską niziną w głąb ~~państwa~~

połwyspu ~~rzymskiego~~ ^(zakarpackich i) te tłumy zadnieściańskich
gotów, te hordy sarmatańskich Hunów,
które przebywszy następnie Bałkan pod
Adrianopolem pokonały rzymskiego
cesarza Walensa i przeleciawszy wiechem
ponad strupieszakym gmachem rym-
skiego państwa zachodnią jego połowę
obalily. ~~Wschodnią, bizantyjską po-~~
~~zostawiły na pastwę innych hord, in-~~
~~nych ⁱⁿ barbarów, Wschodnią, bizantyjską~~
połowę imperyumu ^{rzymskiego} ocalała wprawdzie
z tego pogromu, ~~jednak~~ atoli ocalała tylko

^{wieków średnich}
przez cały ciąg ^{na nią} ~~państwa~~ ^{na nią} pasować się z innymi burzami, odpie-
rać ^{inne (coraz to) i} ^{innych} hordy, walczyć ^o ⁰⁴⁵³ ^{się}
ze wszech stron ^{na nią} ~~państwa~~, póki w połowie XV. wieku, osta-
tni Konstantyn nie poległ w obronie grodu,
zbudowanego przez Konstantyna Wielkiego,
póki Mahomet II nie zatknął zwycięskiego
półksiężycy na świątyni, poświęconej przez

Justyniana na cześć „świętej Mądrości Bo-
żej” (św. Zofii). —

Tednatęże jeszcze w Konście i „świętej Mądrości”
odprawiał nabożeństwo patriarchy caro-
godzki, jeszcze w Konstantynopolu i jego
przedmieściach panował odziany purpurą
~~panem~~ Paleolog, tytułujący się „autokra-
tor tōn Rhomäōn” t. j. pan samowładny
Rzymian, gdy już losy tego ostatnie-
go okrucha dawniej rzymskiej potęgi roz-
strzygały się właśnie w tej krainie, o któ-
rej mówimy. Nad brzegami Dunaju pod
Nikopolu pokoił turecki sułtan Bajazet
w r. 1394. węgierskiego króla Zygmunta
Luxemburczyka, szwagra Jagielly, z
^{hiszpańsko} wschodniego ^{podróże} ~~państwa~~ Bałkanu pod
Warną zginął w r. 1444. bohaterски Ja-
giellończyk w Nadwysztar. Je 2 bitwy i poraż-
dzące je zwycięstwo Turków nad Serbami,
na Kosowem Polu odniesione, zaprowadziły Tur-
Osmanom ~~kon~~ panowanie nad półwyspem bałkań-
skim i otworzyły im drogę do dalszych
wyprom w głąb Europy. W prawo i w lewo,
do Polski i Węgier mogły teraz pułki
Janizarów i spaków wieść chorągiew zie-
loną, Proroka. Tednatęż toniważ za potęgę
turecką w tych walkach nie ~~zaczepnie~~ ^{odpornie} ~~też~~
~~zaczepnie~~ postępowała, więc teatr wojen

i że kierunek i ~~rozłożenie~~ rozłożenie pasem i
gniazd głównych Bałkanu na większej
części dotychczasowych map geografi-
cznych zupełnie niedokładne lub nawet
wprost błędnie

(to drogo)

to drogo

~~austriackiej~~ wszyscy ~~teatr~~ próbowali zamieć
 z mniejszym lub większym skutkiem
 zapewnić sobie panowanie nad półwy-
 spem włoskim ^{niekiedy} & ~~przez to~~ i panowa-
 nie nad światem w xmiennym zrage-
 nis tego wyrazu. — Obok Belgii, Czech
~~Prusji, Francji, Niemiec, Anglii, Holandii, Danii, Szwecji, Prusji, Rosji, Austrii, Włoch, Hiszpanii, Portugalii, Grecji, Turcji, Szwajcarii, i Saxonii~~
 i Saxonii
 jest to główny teatr bajów, stawkanych
 o utrzymanie chrześnej równowagi europej-
 skiej nie dawała, że już w XVII. wieku
 głęboki poeta.

Łukie geograficzne z półwyspu Bałkańskiego.

Przez Bolesława Baranowskiego.

I.

Nizina Włosko - Bułgarska.

Nad Karadym z 3 południowych półwyspów eu-
 ropejskich ściął się na północnym wschodzie
^{mniej lub więcej} rozległa równina. Najmniej rozwinięta
~~rozległa~~ i najbardziej zamknięta jest na pół-
 wyspie Pirenejjskim dolina Aragońska, opa-
 dająca terasami wzdłuż rzeki Ebro i oddziela-
 jąca Pireneje od ~~złotego~~ ^{złotego} wyżyny Kastylijskiej.
 Najrozleglejsza jest położona na północy od
 półwyspu Włoskiego nizina Lombardzka
 nad Padem, oparta o podnóże Alp i o Ape-
 niⁿ Liguryjsko - Toskański, niegdyś dalszy
 ciąg morza Adryatyckiego, na którego dnie
 osiadły się zmiesione strumieniami szczytów
 gór okolicznych. Najsymetryczniej zbudowa-
 na jest nizina Bułgarsko - Włoska mie-
 dzy Alpami siedmiogrodzkiemi a Bałkanami;

swego brata Józefa; - tedy wreszcie książę d'An-
 goulême rozporządził swym 100 dniowym wyprawę
 policyjną, aby na gruzach Konstytucyi hisz-
 pańskiej restytuował absolutyzm i ratował
 "biały sztandar" na tych samych murach Ma-
 drydu, w których ta konstytucya uchwalono.
 W wyższym jeszcze stopniu posiada ten cha-
 rakter pobojowiska nizina Lombardzka,
 rozszona, krwawa, ludzka, bardziej, niż który-
 kolwiek inny kraj europejski. Niedawno
 powiedział już o niej rzymski poeta Lu-
 cjanus w Farsalii: "Quoties dū Romam
tentant, hæc iter est bellis." - "Ileżwoi bogo-
 wie tryumfów doświadczają, tedy droga sta wo-
 jna".

Gallowie; Cymbrowie, Hannibal; Attyle,
 Gotowie i Langobardowie, Karol Wielki i Otto
 I., cesarze niemiecko-rzymscy w swych "Ro-
 mer-zug-ach" i królowie Francuzcy w swych
 wyprawach ~~w celu odzyskania~~ ⁷⁰ sukcesyj Ande-
 gawenskiej w Neapolu, N. Vendôme i Eugeniusz
 Sabaudzki, ~~Party francuskiej i party austriackiej,~~

i Suwarowa wreszcie i

Napoleon I. i Napoleon III - wszyscy tą drogą
próbowali z mniejszym lub większym skutkiem
zapewnić sobie panowanie nad uroczym pół-
wyspem włoskim a niekiedy i "panowanie
nad światem" w zmiennym znaczeniu tego
wyrazu. Obok Belgii, Czech i Saxonii
jest to główny teatr wojów, stwarzanych
o utrzymanie chwicznej równowagi euro-
pejskiej i nie dziwota, że już w XVII. wieku
głęboki poeta włoski Vincenzo Filicaja, w nie
prześcignionym sonecie do Italii ~~o te bolesne~~
~~wybuchy stowa: wspomina te kraje, ten~~
~~bolesny stowami.~~ ~~wybuchy teni bolesne~~
ni stowy, które Byron urnął za godne umie-
szczenia u swęj. Pielgrzymce Child-Harolda

- Deh! Che non vedrei scender dell'Alpi torrenti
Scender d'armati, ni del sangue tinta
L'onda del Pad' bever Gallici armenti.

~~Obym nie widział zstępujących z Alp strug~~
~~zstępujących z Alp strug zbrojnego żołnierstwa, ani koni fran-~~
cuskich, pijących krowią zbrozoną Padu, fale! "

~~Szkice etnograficzne~~

Kilka słów o Albanijskach.

Szkice etnograficzne. -

Dulcigno i Skutari; ~~Fig~~ Mexorro i Janine - oto imiona, odbijające się od kilku miesięcy codziennie o uszy europejskiej publicystyki i publicznosci. - Gwiażdka skaliste, zamieszczone nad brzegiem Adryatyku, wyziera floty demonstrujące morskich potęg europejskich; trzymają je kilka miesięcy na uwierci. A za chwilę pancerniki odpłynęły z zatoki Kotarskiej, zwraca się uwaga nasza w inną stronę, ku granicom Grecji, chcąc oprzeć się - jak w starożytności - o Teraunijskie i Lambunijskie góry, krzyżujące się z lindem koło Mexorra, i dotrzeć doliną Tempe do podnóżka "widokowego" Olimpu. -

Tu i tam przypomina się Europie naród, zapomniany w historii, Albanijski, przez 400 lat niewiniświadczone albo podrzędni uczestnicy tego, co ~~si dzieje~~ działo się w wyspach Porty, występujący obecnie z pretensjami do odegrania samodzielnej roli, w porozumieniu z Portą albo i wobec jej woli. -

78.
Jakaś może być ta rola? Jakiś re-
sobani materjalnymi; moralny-
mi rozporządze to plemię? Jakiś
tradycje dziejowe może są, Jakiś
daleko mogą się rozciągać jego pre-
tensje? —

Nad Skodarskiem jeziorem styka-
ją się granice Słowiańsko-serbskich
Czarnogórców z nierawistnymi im
z rodu szczepami Hoti, Klementi,
Gruda, Kastrati etc. ~~¶~~, należą-
mi do albańskich Malporów. —

Nie oddzielają pogranicze to krwawą
zbroczoną. A jednak niektóre z tych
plemion nie tylko obywatelami,
ale ~~¶~~ i krwawą, i ^{zachodzeniem} ~~¶~~ stoją
nie daleko Czarnogórców. Są bowiem
między nimi usady, nierównie
Słowiańskie, które dopiero z bie-
giem czasu uległy wynarodowie-
niu, a po części oddzielają jeszcze
wypinają tego samego, co i Czarn-
nogórcy języka, to jest serb-
skiego. —

Od ujścia Dojany, co wody Skodar-
skiego jeziora uprowadza, ciągnie
się ku południowi ^(aż do Fierozij) już bez przerwy
czysto albańskie wybrzeże. W grun-
cie rzeki sięga plemię albańskie dalej
na południe, poza Arcejską, r. Sto-
kaj, aż do ujścia Nipro Błamu
(dalszej rzeki) czyli starożytnego

(posunęję granicę lądu w morze)

schelou, co wybrzeże zamula i wysępki Echinadracie w pagórkach kamienia. - Atoli to południowe części albańskiej ziemi, starożytna Skarnania, należący już do do nowo-helleńskiego Królestwa. Premera jest kresem tureckiej Albanii. -

Przykładem Glossa, starożytna Akrokeraunia, wpliwający się do najbliżej do państwa tego w starożytnych i średnio-wiecznych przekazach (Dionizjusz, dzieła wybrzeża to na dwie połowy. Poludniowa, to dawny Epit, to znaczy, ląd Itali, nazywany tak ~~przez waległej wyspy~~ ~~jonickiej Korfu, dziedzictwo Pirrusa~~ ~~to i znane~~ w przeciwieństwie do nieprzewleglęj wyspy jonickiej Korfu, w starożytności dziedzictwo Pyrrusa, ~~to~~ w XIX. wieku długoletnia posiadłość głośnego szlachezcy w Janinie. -

(nie wloszech)

Północna, starożytna Elyria, bez portów i ztok dogodnych, jedyną przypomina nam jedynie skromne przystanki Durazzo (Dyrrhachium) bitwa Caesara z Pompejanami i wyprawy Krzyżowców średniowiecznych. -

In przeciwieństwie do

do nieprzewleglęj wyspy jonickiej Korfu, w starożytności dziedzictwo Pyrrusa, ~~to~~ w XIX. wieku długoletnia posiadłość głośnego szlachezcy w Janinie. -

Północna, starożytna Elyria, bez portów i ztok dogodnych, jedyną przypomina nam jedynie skromne przystanki Durazzo (Dyrrhachium) bitwa Caesara z Pompejanami i wyprawy Krzyżowców średniowiecznych. -

Jasie podróżuje się po
Bulgaryi?

Mimo czasowego zawieszenia inwestycji
wschodniej stowiska najbardziej kraj-
stwa europejskiego nie przestają zajmo-
wać uwagi publicznej. O ile je można
poznać w przechodzie, niewąsowo, ob-
szajaniarstwo nas z nimi między
innymi Franciszek Toula, wyslan-
nik wiedeńskiego katedru geologi-
cznego, który o swych podróżach na-
ukowych w excypisnie wiedeń-
skiego Towarzystwa geograficznego
interesujące podaje szczegóły.

Wiadomo, że aż do najnowszych
czasów stowiska geograficzne
& geologiczne wstrząsają półwysp, mimo
sąsiedztwa ~~Europy~~ cywi-
lizowanej Europy, otoczone były
podobną mgłą tajemniczą, jak n.p.

górnego, 81.

orografis i geologii Tybetu lub Turkie-
stani. Wskazano na domysł na
mapach Bałkan od wschodu na
zachód, ~~nie~~ wiadomo go w najprost-
szy sposób ze skardaniem na no-
chodnie, znawczo kilka strong rze-
cznych, wznoszących na północ i na-
łudnie, ^{podzielone na} których dążą do Dunaju
lub do Morza Egejskiego dowodzi-
ty, że istnieją, nad nimi umiada-
no od biedy zapisać ^z nazwy nazw-
niejszych, i mapa była gotowa.
Nawet dopiero wyprawą nau-
kową i rajenską wyskazały całą
fikcyjność tego schematu. Dla
~~to~~ orografii i topografii właściwe-
go Bałkanu panisławnymi były
wzmianki podróże urodzo-
nego w Peszcie w r. 1829. etnogra-
fa. F. Karstka, który w 3to-

82.

nowym dziele „Donau - Bulgarien und
der Balkan“ któryś onoc srych 18
przeprawy w poprzek Balkanu, do-
konanych między 1870. a 1874. rokiem.
Naturalna jest rzeka, że i dybicka
przeprawa ^{2.} po Balkan ^{1.} wschodni
(wojciek rosyjskich
z r. 1829. i ~~wojnie~~ wojenne przechody)
przez rodziny i zachodni Bal-
kan w r. 1877 i 8. przyznają się do
wyswieszczenia stosunków. ^{zawsze} ~~zawsze~~
jednakić zbadanie tej ^(europejskiej) Serratinogm
to co raz to nowe czynniki odkrywa;
mapa ^{3.} Kambr ^{4.} wydana niedawno
już jest niedokładną w porówna-
niu z nowszymi pracami wie-
deńskiego wujtkowego kambr
geograficznego a Franciszek Jon-
la powymit kimbr rotne. smutne
doświadczenia, opierają się na
srych mapach topograficznych.

Niektóre bowiem miejscowości, nazwane
 tylko na mapie, nie istniały wcale,
 albo istniały pod zupełnie innym
 nazwiskiem, albo też istniały
 w takim znacznym oddaleniu od
 punktu, oznaczonego na mapie,
 że ~~podróż~~ abramowicz ja sobie za
 cel, do którego nie należało dojść,
 podróżnicy musieli wśród niesłycha-
 nych niewygod, wzdorów wody i |
 drzew w siódle, ^{ciężkich} przeszkód w
 stepach i wzdorach, jeżeli nie udało
 mu się odwrócić niemierną dla kar-
 tografii miejscowości, nadej-
 ciej ^{od biedy} siódle założenie nowej terytory.
 Celem wycieczki p. Touli było zba-
 danie geologicznych stosunków
~~ostat~~ w okolicach stolicy królestwa
 Sofii.

Srednivozrod etnozrafie
do Spelleron uvažo wi Clemente Be-
synyjs najč, gŕy se ochroni. Kar-
paty podobnie jak Kaukaz aynf fun
Vilbertimmet M. Boothi - Hucudy fanto-
zye o typie crytostomiaschim, granits
nych shatark, letbryh no me etc.)
Subreuechie talonruycho das Pe-
czynyjs, Peremidyn.

Ludy fridche i kurechie ne prosta-
nyu - w sraznie ju nymis nie-
zave. (Gottsche w noue resytko z sta-
ki myztych?)

Standarckie nazwy w srednivozrod-
yathne, Brokist, Rodus.

Osady respenskie nato znane
w Moldawii kolo Bacher (Balone)

Beumaisi cystmii ubo 68 Axxobuzaxt: 44daxi-la.)

Pogórze lwowsko-terezemieckie.

Próbna robota monograficzna

Plan.

- 1.) określenie pojęcia i nazwa.
- 2.) Budowa plastyczna i otoczenie. -
- 3.) Hydrografia.
- 4.) Znaczenie klimatologiczne. -
- 5.) Znaczenie zoo- i fitogeograficzne. -
- 6.) Znaczenie etnograficzne.
- 7.) Znaczenie historyczne. -

Ad 1. ^(zob. Lwów. Mapa -) Gótygory, Woronieski, niewłaściwość nazwy, pogórze kleśnickie - opole - niejasność tego pojęcia - Linde etc. Ruchy lodowe - Harwa propozycja. - Wys. 2000. - G. Król. Dony

Ad 2. Płaskowyż podolski. Starodawny ład - Piaski na wys. 7: ułto Oleksa etc. - Nie ma na nim gładów erazyonnych, zabrakajacych północne podwyższenie - czy to je urosła woda, wyladowe, nie była lodem wtedy, gdy lodem była północna urosła, nie była urosła wtedy, gdy more urosła przez zalewanie.

Charakter lodów - jedносторонnie góry jakby - tu urosła w kształcie potwierdzone - Inaczej dalej, bo tam tylko jary - ale tu wyszczenie - czy tym regionem przepływał typowy walec i z erozji wód, czy jsi w tym wydzieleniu tego lodu były wyrosłe faldowanie, spóźnie północne walec, na to zwł. jesme nie odpow. a my nie mamy prawa uprzedzić.

Höfenslichtenkarte - wzmianki - nasma - Szeroka ława na pół. zach. stronie - Ale okolice Lwowa - (wzrost niedokładny z dowodów) - Zwinicka wyspa gipsowa - Parich jako weseł - erony (debrzy - Sidera, regine) -

Zatoka Piłki i dopływów - Gwarda na wschód od Lwowa - Pienaki Lwów - punkt cichawy hydrogr. (ut Fichtelg. Wiedaj) Związek i kłopoty wosam i Awratynska i wyżyna -

Szkic hydrograficzny
 źródła Dniepu, Bugu, Tygu, Skwy i Horynia,
 sporządony według mapy zaktada najdokładniejszego geo-
 graficznego w Wiedniu, 'Spezialkarte der österreichisch-
 ungarischen Monarchie'.

Przyjeżdżając do Dniepru
 (do Morza Czarnego)

Stary
 dąb na
 północnym
 wschód do Trypici a przez

Stara
 dąb (na
 Krasnienicy)
 do Trypici
 z Trypici
 do Trypici
 do Trypici
 do Trypici
 (do Morza Czarnego)

Źródła
 Styrji

Do Styrji

Stara do Trypici
 Źródła Styrji
 południowej

Wszystkie
 do Morza Czarnego
 (do Trypici)

Stara Czarna
 główna
 ramiona
 Buga

Na południe od źródła
 źródła Styrji
 do Trypici
 południowym
 do Dniepru

==== Rzeki.
 ===== Główny dział
 wodny europejski
 - - - - - drugorzędny
 dział wodny
 ===== granica państwa
 oraz między państwem
 austro-węgierskim a rosyjskim
 - - - - - granica terytorjum Białej

Stara Czarna
 dąb
 do Trypici
 do Trypici

Mapa

Pieniak i okolice

po Huców, Toporów, Brody, Oleszynie, Węterke i Zborów.
(Wycinek z mapy ^{2.} ^{1.} ^{3.} ^{Wiednia} ^{4.} ^{5.} ^{6.} ^{7.} ^{8.} ^{9.} ^{10.} ^{11.} ^{12.} ^{13.} ^{14.} ^{15.} ^{16.} ^{17.} ^{18.} ^{19.} ^{20.} ^{21.} ^{22.} ^{23.} ^{24.} ^{25.} ^{26.} ^{27.} ^{28.} ^{29.} ^{30.} ^{31.} ^{32.} ^{33.} ^{34.} ^{35.} ^{36.} ^{37.} ^{38.} ^{39.} ^{40.} ^{41.} ^{42.} ^{43.} ^{44.} ^{45.} ^{46.} ^{47.} ^{48.} ^{49.} ^{50.} ^{51.} ^{52.} ^{53.} ^{54.} ^{55.} ^{56.} ^{57.} ^{58.} ^{59.} ^{60.} ^{61.} ^{62.} ^{63.} ^{64.} ^{65.} ^{66.} ^{67.} ^{68.} ^{69.} ^{70.} ^{71.} ^{72.} ^{73.} ^{74.} ^{75.} ^{76.} ^{77.} ^{78.} ^{79.} ^{80.} ^{81.} ^{82.} ^{83.} ^{84.} ^{85.} ^{86.} ^{87.} ^{88.} ^{89.} ^{90.} ^{91.} ^{92.} ^{93.} ^{94.} ^{95.} ^{96.} ^{97.} ^{98.} ^{99.} ^{100.} ^{101.} ^{102.} ^{103.} ^{104.} ^{105.} ^{106.} ^{107.} ^{108.} ^{109.} ^{110.} ^{111.} ^{112.} ^{113.} ^{114.} ^{115.} ^{116.} ^{117.} ^{118.} ^{119.} ^{120.} ^{121.} ^{122.} ^{123.} ^{124.} ^{125.} ^{126.} ^{127.} ^{128.} ^{129.} ^{130.} ^{131.} ^{132.} ^{133.} ^{134.} ^{135.} ^{136.} ^{137.} ^{138.} ^{139.} ^{140.} ^{141.} ^{142.} ^{143.} ^{144.} ^{145.} ^{146.} ^{147.} ^{148.} ^{149.} ^{150.} ^{151.} ^{152.} ^{153.} ^{154.} ^{155.} ^{156.} ^{157.} ^{158.} ^{159.} ^{160.} ^{161.} ^{162.} ^{163.} ^{164.} ^{165.} ^{166.} ^{167.} ^{168.} ^{169.} ^{170.} ^{171.} ^{172.} ^{173.} ^{174.} ^{175.} ^{176.} ^{177.} ^{178.} ^{179.} ^{180.} ^{181.} ^{182.} ^{183.} ^{184.} ^{185.} ^{186.} ^{187.} ^{188.} ^{189.} ^{190.} ^{191.} ^{192.} ^{193.} ^{194.} ^{195.} ^{196.} ^{197.} ^{198.} ^{199.} ^{200.} ^{201.} ^{202.} ^{203.} ^{204.} ^{205.} ^{206.} ^{207.} ^{208.} ^{209.} ^{210.} ^{211.} ^{212.} ^{213.} ^{214.} ^{215.} ^{216.} ^{217.} ^{218.} ^{219.} ^{220.} ^{221.} ^{222.} ^{223.} ^{224.} ^{225.} ^{226.} ^{227.} ^{228.} ^{229.} ^{230.} ^{231.} ^{232.} ^{233.} ^{234.} ^{235.} ^{236.} ^{237.} ^{238.} ^{239.} ^{240.} ^{241.} ^{242.} ^{243.} ^{244.} ^{245.} ^{246.} ^{247.} ^{248.} ^{249.} ^{250.} ^{251.} ^{252.} ^{253.} ^{254.} ^{255.} ^{256.} ^{257.} ^{258.} ^{259.} ^{260.} ^{261.} ^{262.} ^{263.} ^{264.} ^{265.} ^{266.} ^{267.} ^{268.} ^{269.} ^{270.} ^{271.} ^{272.} ^{273.} ^{274.} ^{275.} ^{276.} ^{277.} ^{278.} ^{279.} ^{280.} ^{281.} ^{282.} ^{283.} ^{284.} ^{285.} ^{286.} ^{287.} ^{288.} ^{289.} ^{290.} ^{291.} ^{292.} ^{293.} ^{294.} ^{295.} ^{296.} ^{297.} ^{298.} ^{299.} ^{300.} ^{301.} ^{302.} ^{303.} ^{304.} ^{305.} ^{306.} ^{307.} ^{308.} ^{309.} ^{310.} ^{311.} ^{312.} ^{313.} ^{314.} ^{315.} ^{316.} ^{317.} ^{318.} ^{319.} ^{320.} ^{321.} ^{322.} ^{323.} ^{324.} ^{325.} ^{326.} ^{327.} ^{328.} ^{329.} ^{330.} ^{331.} ^{332.} ^{333.} ^{334.} ^{335.} ^{336.} ^{337.} ^{338.} ^{339.} ^{340.} ^{341.} ^{342.} ^{343.} ^{344.} ^{345.} ^{346.} ^{347.} ^{348.} ^{349.} ^{350.} ^{351.} ^{352.} ^{353.} ^{354.} ^{355.} ^{356.} ^{357.} ^{358.} ^{359.} ^{360.} ^{361.} ^{362.} ^{363.} ^{364.} ^{365.} ^{366.} ^{367.} ^{368.} ^{369.} ^{370.} ^{371.} ^{372.} ^{373.} ^{374.} ^{375.} ^{376.} ^{377.} ^{378.} ^{379.} ^{380.} ^{381.} ^{382.} ^{383.} ^{384.} ^{385.} ^{386.} ^{387.} ^{388.} ^{389.} ^{390.} ^{391.} ^{392.} ^{393.} ^{394.} ^{395.} ^{396.} ^{397.} ^{398.} ^{399.} ^{400.} ^{401.} ^{402.} ^{403.} ^{404.} ^{405.} ^{406.} ^{407.} ^{408.} ^{409.} ^{410.} ^{411.} ^{412.} ^{413.} ^{414.} ^{415.} ^{416.} ^{417.} ^{418.} ^{419.} ^{420.} ^{421.} ^{422.} ^{423.} ^{424.} ^{425.} ^{426.} ^{427.} ^{428.} ^{429.} ^{430.} ^{431.} ^{432.} ^{433.} ^{434.} ^{435.} ^{436.} ^{437.} ^{438.} ^{439.} ^{440.} ^{441.} ^{442.} ^{443.} ^{444.} ^{445.} ^{446.} ^{447.} ^{448.} ^{449.} ^{450.} ^{451.} ^{452.} ^{453.} ^{454.} ^{455.} ^{456.} ^{457.} ^{458.} ^{459.} ^{460.} ^{461.} ^{462.} ^{463.} ^{464.} ^{465.} ^{466.} ^{467.} ^{468.} ^{469.} ^{470.} ^{471.} ^{472.} ^{473.} ^{474.} ^{475.} ^{476.} ^{477.} ^{478.} ^{479.} ^{480.} ^{481.} ^{482.} ^{483.} ^{484.} ^{485.} ^{486.} ^{487.} ^{488.} ^{489.} ^{490.} ^{491.} ^{492.} ^{493.} ^{494.} ^{495.} ^{496.} ^{497.} ^{498.} ^{499.} ^{500.} ^{501.} ^{502.} ^{503.} ^{504.} ^{505.} ^{506.} ^{507.} ^{508.} ^{509.} ^{510.} ^{511.} ^{512.} ^{513.} ^{514.} ^{515.} ^{516.} ^{517.} ^{518.} ^{519.} ^{520.} ^{521.} ^{522.} ^{523.} ^{524.} ^{525.} ^{526.} ^{527.} ^{528.} ^{529.} ^{530.} ^{531.} ^{532.} ^{533.} ^{534.} ^{535.} ^{536.} ^{537.} ^{538.} ^{539.} ^{540.} ^{541.} ^{542.} ^{543.} ^{544.} ^{545.} ^{546.} ^{547.} ^{548.} ^{549.} ^{550.} ^{551.} ^{552.} ^{553.} ^{554.} ^{555.} ^{556.} ^{557.} ^{558.} ^{559.} ^{560.} ^{561.} ^{562.} ^{563.} ^{564.} ^{565.} ^{566.} ^{567.} ^{568.} ^{569.} ^{570.} ^{571.} ^{572.} ^{573.} ^{574.} ^{575.} ^{576.} ^{577.} ^{578.} ^{579.} ^{580.} ^{581.} ^{582.} ^{583.} ^{584.} ^{585.} ^{586.} ^{587.} ^{588.} ^{589.} ^{590.} ^{591.} ^{592.} ^{593.} ^{594.} ^{595.} ^{596.} ^{597.} ^{598.} ^{599.} ^{600.} ^{601.} ^{602.} ^{603.} ^{604.} ^{605.} ^{606.} ^{607.} ^{608.} ^{609.} ^{610.} ^{611.} ^{612.} ^{613.} ^{614.} ^{615.} ^{616.} ^{617.} ^{618.} ^{619.} ^{620.} ^{621.} ^{622.} ^{623.} ^{624.} ^{625.} ^{626.} ^{627.} ^{628.} ^{629.} ^{630.} ^{631.} ^{632.} ^{633.} ^{634.} ^{635.} ^{636.} ^{637.} ^{638.} ^{639.} ^{640.} ^{641.} ^{642.} ^{643.} ^{644.} ^{645.} ^{646.} ^{647.} ^{648.} ^{649.} ^{650.} ^{651.} ^{652.} ^{653.} ^{654.} ^{655.} ^{656.} ^{657.} ^{658.} ^{659.} ^{660.} ^{661.} ^{662.} ^{663.} ^{664.} ^{665.} ^{666.} ^{667.} ^{668.} ^{669.} ^{670.} ^{671.} ^{672.} ^{673.} ^{674.} ^{675.} ^{676.} ^{677.} ^{678.} ^{679.} ^{680.} ^{681.} ^{682.} ^{683.} ^{684.} ^{685.} ^{686.} ^{687.} ^{688.} ^{689.} ^{690.} ^{691.} ^{692.} ^{693.} ^{694.} ^{695.} ^{696.} ^{697.} ^{698.} ^{699.} ^{700.} ^{701.} ^{702.} ^{703.} ^{704.} ^{705.} ^{706.} ^{707.} ^{708.} ^{709.} ^{710.} ^{711.} ^{712.} ^{713.} ^{714.} ^{715.} ^{716.} ^{717.} ^{718.} ^{719.} ^{720.} ^{721.} ^{722.} ^{723.} ^{724.} ^{725.} ^{726.} ^{727.} ^{728.} ^{729.} ^{730.} ^{731.} ^{732.} ^{733.} ^{734.} ^{735.} ^{736.} ^{737.} ^{738.} ^{739.} ^{740.} ^{741.} ^{742.} ^{743.} ^{744.} ^{745.} ^{746.} ^{747.} ^{748.} ^{749.} ^{750.} ^{751.} ^{752.} ^{753.} ^{754.} ^{755.} ^{756.} ^{757.} ^{758.} ^{759.} ^{760.} ^{761.} ^{762.} ^{763.} ^{764.} ^{765.} ^{766.} ^{767.} ^{768.} ^{769.} ^{770.} ^{771.} ^{772.} ^{773.} ^{774.} ^{775.} ^{776.} ^{777.} ^{778.} ^{779.} ^{780.} ^{781.} ^{782.} ^{783.} ^{784.} ^{785.} ^{786.} ^{787.} ^{788.} ^{789.} ^{790.} ^{791.} ^{792.} ^{793.} ^{794.} ^{795.} ^{796.} ^{797.} ^{798.} ^{799.} ^{800.} ^{801.} ^{802.} ^{803.} ^{804.} ^{805.} ^{806.} ^{807.} ^{808.} ^{809.} ^{810.} ^{811.} ^{812.} ^{813.} ^{814.} ^{815.} ^{816.} ^{817.} ^{818.} ^{819.} ^{820.} ^{821.} ^{822.} ^{823.} ^{824.} ^{825.} ^{826.} ^{827.} ^{828.} ^{829.} ^{830.} ^{831.} ^{832.} ^{833.} ^{834.} ^{835.} ^{836.} ^{837.} ^{838.} ^{839.} ^{840.} ^{841.} ^{842.} ^{843.} ^{844.} ^{845.} ^{846.} ^{847.} ^{848.} ^{849.} ^{850.} ^{851.} ^{852.} ^{853.} ^{854.} ^{855.} ^{856.} ^{857.} ^{858.} ^{859.} ^{860.} ^{861.} ^{862.} ^{863.} ^{864.} ^{865.} ^{866.} ^{867.} ^{868.} ^{869.} ^{870.} ^{871.} ^{872.} ^{873.} ^{874.} ^{875.} ^{876.} ^{877.} ^{878.} ^{879.} ^{880.} ^{881.} ^{882.} ^{883.} ^{884.} ^{885.} ^{886.} ^{887.} ^{888.} ^{889.} ^{890.} ^{891.} ^{892.} ^{893.} ^{894.} ^{895.} ^{896.} ^{897.} ^{898.} ^{899.} ^{900.} ^{901.} ^{902.} ^{903.} ^{904.} ^{905.} ^{906.} ^{907.} ^{908.} ^{909.} ^{910.} ^{911.} ^{912.} ^{913.} ^{914.} ^{915.} ^{916.} ^{917.} ^{918.} ^{919.} ^{920.} ^{921.} ^{922.} ^{923.} ^{924.} ^{925.} ^{926.} ^{927.} ^{928.} ^{929.} ^{930.} ^{931.} ^{932.} ^{933.} ^{934.} ^{935.} ^{936.} ^{937.} ^{938.} ^{939.} ^{940.} ^{941.} ^{942.} ^{943.} ^{944.} ^{945.} ^{946.} ^{947.} ^{948.} ^{949.} ^{950.} ^{951.} ^{952.} ^{953.} ^{954.} ^{955.} ^{956.} ^{957.} ^{958.} ^{959.} ^{960.} ^{961.} ^{962.} ^{963.} ^{964.} ^{965.} ^{966.} ^{967.} ^{968.} ^{969.} ^{970.} ^{971.} ^{972.} ^{973.} ^{974.} ^{975.} ^{976.} ^{977.} ^{978.} ^{979.} ^{980.} ^{981.} ^{982.} ^{983.} ^{984.} ^{985.} ^{986.} ^{987.} ^{988.} ^{989.} ^{990.} ^{991.} ^{992.} ^{993.} ^{994.} ^{995.} ^{996.} ^{997.} ^{998.} ^{999.} ^{1000.} ^{1001.} ^{1002.} ^{1003.} ^{1004.} ^{1005.} ^{1006.} ^{1007.} ^{1008.} ^{1009.} ^{1010.} ^{1011.} ^{1012.} ^{1013.} ^{1014.} ^{1015.} ^{1016.} ^{1017.} ^{1018.} ^{1019.} ^{1020.} ^{1021.} ^{1022.} ^{1023.} ^{1024.} ^{1025.} ^{1026.} ^{1027.} ^{1028.} ^{1029.} ^{1030.} ^{1031.} ^{1032.} ^{1033.} ^{1034.} ^{1035.} ^{1036.} ^{1037.} ^{1038.} ^{1039.} ^{1040.} ^{1041.} ^{1042.} ^{1043.} ^{1044.} ^{1045.} ^{1046.} ^{1047.} ^{1048.} ^{1049.} ^{1050.} ^{1051.} ^{1052.} ^{1053.} ^{1054.} ^{1055.} ^{1056.} ^{1057.} ^{1058.} ^{1059.} ^{1060.} ^{1061.} ^{1062.} ^{1063.} ^{1064.} ^{1065.} ^{1066.} ^{1067.} ^{1068.} ^{1069.} ^{1070.} ^{1071.} ^{1072.} ^{1073.} ^{1074.} ^{1075.} ^{1076.} ^{1077.} ^{1078.} ^{1079.} ^{1080.} ^{1081.} ^{1082.} ^{1083.} ^{1084.} ^{1085.} ^{1086.} ^{1087.} ^{1088.} ^{1089.} ^{1090.} ^{1091.} ^{1092.} ^{1093.} ^{1094.} ^{1095.} ^{1096.} ^{1097.} ^{1098.} ^{1099.} ^{1100.} ^{1101.} ^{1102.} ^{1103.} ^{1104.} ^{1105.} ^{1106.} ^{1107.} ^{1108.} ^{1109.} ^{1110.} ^{1111.} ^{1112.} ^{1113.} ^{1114.} ^{1115.} ^{1116.} ^{1117.} ^{1118.} ^{1119.} ^{1120.} ^{1121.} ^{1122.} ^{1123.} ^{1124.} ^{1125.} ^{1126.} ^{1127.} ^{1128.} ^{1129.} ^{1130.} ^{1131.} ^{1132.} ^{1133.} ^{1134.} ^{1135.} ^{1136.} ^{1137.} ^{1138.} ^{1139.} ^{1140.} ^{1141.} ^{1142.} ^{1143.} ^{1144.} ^{1145.} ^{1146.} ^{1147.} ^{1148.} ^{1149.} ^{1150.} ^{1151.} ^{1152.} ^{1153.} ^{1154.} ^{1155.} ^{1156.} ^{1157.} ^{1158.} ^{1159.} ^{1160.} ^{1161.} ^{1162.} ^{1163.} ^{1164.} ^{1165.} ^{1166.} ^{1167.} ^{1168.} ^{1169.} ^{1170.} ^{1171.} ^{1172.} ^{1173.} ^{1174.} ^{1175.} ^{1176.} ^{1177.} ^{1178.} ^{1179.} ^{1180.} ^{1181.} ^{1182.} ^{1183.} ^{1184.} ^{1185.} ^{1186.} ^{1187.} ^{1188.} ^{1189.} ^{1190.} ^{1191.} ^{1192.} ^{1193.} ^{1194.} ^{1195.} ^{1196.} ^{1197.} ^{1198.} ^{1199.} ^{1200.} ^{1201.} ^{1202.} ^{1203.} ^{1204.} ^{1205.} ^{1206.} ^{1207.} ^{1208.} ^{1209.} ^{1210.} ^{1211.} ^{1212.} ^{1213.} ^{1214.} ^{1215.} ^{1216.} ^{1217.} ^{1218.} ^{1219.} ^{1220.} ^{1221.} ^{1222.} ^{1223.} ^{1224.} ^{1225.} ^{1226.} ^{1227.} ^{1228.} ^{1229.} ^{1230.} ^{1231.} ^{1232.} ^{1233.} ^{1234.} ^{1235.} ^{1236.} ^{1237.} ^{1238.} ^{1239.} ^{1240.} ^{1241.} ^{1242.} ^{1243.} ^{1244.} ^{1245.} ^{1246.} ^{1247.} ^{1248.} ^{1249.} ^{1250.} ^{1251.} ^{1252.} ^{1253.} ^{1254.} ^{1255.} ^{1256.} ^{1257.} ^{1258.} ^{1259.} ^{1260.} ^{1261.} ^{1262.} ^{1263.} ^{1264.} ^{1265.} ^{1266.} ^{1267.} ^{1268.} ^{1269.} ^{1270.} ^{1271.} ^{1272.} ^{1273.} ^{1274.} ^{1275.} ^{1276.} ^{1277.} ^{1278.} ^{1279.} ^{1280.} ^{1281.} ^{1282.} ^{1283.} ^{1284.} ^{1285.} ^{1286.} ^{1287.} ^{1288.} ^{1289.} ^{1290.} ^{1291.} ^{1292.} ^{1293.} ^{1294.} ^{1295.} ^{1296.} ^{1297.} ^{1298.} ^{1299.} ^{1300.} ^{1301.} ^{1302.} ^{1303.} ^{1304.} ^{1305.} ^{1306.} ^{1307.} ^{1308.} ^{1309.} ^{1310.} ^{1311.} ^{1312.} ^{1313.} ^{1314.} ^{1315.} ^{1316.} ^{1317.} ^{1318.} ^{1319.} ^{1320.} ^{1321.} ^{1322.} ^{1323.} ^{1324.} ^{1325.} ^{1326.} ^{1327.} ^{1328.} ^{1329.} ^{1330.} <

niackiego; w jego najbliższej okolicy ~~wznosi się~~^{leżą} najwyższe ~~w~~ wzniesienia
sienią szeregu wzgórz, ciągnących się od wesońskiego Łamka na Lwowie
na wschód wzdłuż północnego brzegowiska wyżyny podolskiej do 7 drze-
mienca na Wołyniu.

25.

do tego, czytelnika; wód i wyciek...
 <Pręty, ~~to~~ rozprawy te, drukowane
 nie poprzednio w „Ziemi”, do czasu -
 Ta się przychylnego odniemania ze
 strony P. Berkego, profesora geo-
 grafii na uniwersytecie Krakow-
 skim, które^{go} zdanie, opiewane ~~to~~
 w tamtejszym „Przebiegu Kry-
 tykny”, i naukową wartość
 tej pracy należyte oddaje wne-
 nie -

Longi także zajmują się mniej
 ogólnym a bliższym nau-
 kowością, to jest historyą,
^{stworzenia się}
~~stworzenia~~ bieżących, kolejami,
~~to~~ które przedostatni handel tym
 produktem, i opisem sposobu
 wydobycia go. Jak wiadomo,
 są wódnie pruskie i polskie
 ziemie tej krajem, w którym
 się najwięcej i od najdalejmej -

(smutno)

roślinnego życia - wywołuje jednostajność
 lub ^{absolutną} ~~całkowitą~~ ~~zależność~~ roślinnej szaty
 albo ~~zależność~~ też w końcu wrodzić
 prawie roślinne życie zupełnie za-
 bija. Mówi to, wreszcie autor, o ste-
 pad i pustyniach, wprzód jednokrotnie
 daje przegląd stref klimatycznych
 i objaśnia wpływ, jaki zjawis-
 kła meteorologiczne wywierają
 na ustrojenie powierzchni, to-
 dzień przyozymy, które mimo
 poróżnej zmienności i nieregular-
 ności wywołują tę wspaniałą har-
 monię zjawisk meteorologicznych,
 panującą na całej kuli ziemskiej.
 O kolei następują potem obszary
~~Arctis~~ tundra podbiegunowa
 łąki stepów zimnych, ~~śródlądowych~~
 i równin ciepłych aż do łańcucha
 polarnego, a potem rozpręskane pu-
 stynie i stepy starego i nowego

28.

Śmieta i wytkomawienie wytyczon,
które je wywołają. I to nie mo-
my nic do zarzucenia temu, co
autor podał; przeciwnie polecamy
czytelnikom jako najświetniejszą i
najbardziej humorystyczną
poetyczną opowieść naszego Stojana,
i obrary Schary i innych w ~~to~~
rodzaju, mniej ^{smoc} fantastyczne ale
więcej prawdziwe od szabl
mnym facecyjek, które ^{sublimny} ni-
raz jako obrazy geograficzne
mają skryć podaje mto-
dzierzy najopaczniejszą pojęcie
o tych okolicach, że je już nie
wspominają znanymi podróżnicy
Tippelina, w których wystę-
pują całe legiony amazo-
nek afrykańskich, walczą-
cych na obrusach.
Im rychlej książkę Lucjana
Jatomira wyprużuje tę lekturę

rozmarzająca, tem lepiej będzie dla
 młodzieży i dla tych, co się nią
 opiekują. - Opisy Tatomira
 nie cierpią z fantazji, ale
 z prawowładni ludzi, którzy
 się postępnymi przypatrzeli
 z bliska ^(z wiersze miejsca rosną) i opisał, czego -
 nigdy z Vambéresu, występuje
 straszny widok Kremieni-
styd i piaszczystydz Kizyl-
Kamion turkestański z 19-
 tej swej grozie i życie kara-
 wan w barwach mniej wpra-
 wdzie powabnych i wronnych,
 ale więcej ludzkich. >

W. Arnouldz bed -
 zion naukowym
 Walling

1/2 straminy
 zyskan. ~~Wie możemy je jednacie pomi-
 rze' drodze uneg co do tego
 rodzicah. To przeważnie sto-
 strzegamy w nim pewną
 nieproporcjonalność za mi-
 otę pojedynczymi ćwiczeniami.~~

~~Tęż n. p. pustynie; pustyń no-~~
~~wego świata byłyte nader pobie-~~
~~żnie; a mikrobotan opis Laxson~~
~~Humboldtowski był jwi się upo-~~
~~wrzechni, to jednak porosta-~~
~~nie on dawno arcyopieran w tym~~
~~rodzaju opisan; podrobie amery-~~
~~kańskich inżynierów w staroży-~~
~~tnym Colorado ^(nad rzeką) gdzie ^(nie tylko) wymian-~~
~~ki ale i opisa, życie w Campach~~
~~nie mniej barwie od życia w ste-~~
~~pad Kirgizskich. Tu mniej ^{interesnie} ~~nie~~~~
~~dotyknę ^{so tu} ~~dotyknę~~ pustynie ~~zawrotno - austral-~~
~~skiej ^{z ich re zwing} ~~zawrotno~~ i Te-~~
~~nanii resztych ~~traw ostro-~~~~
~~(Festuca irritans) etc.). Otwarte~~
~~oczom ludzkim przez podrobie~~
~~bohaterów ^{w opowiesci, nieryzyg straszny} ~~bohaterów~~, jak Stuart, obaj~~
~~Forrestowie; Warburton, Giles~~
~~i inni, są one również ciekawe~~
~~dla nauki i potworniejsz~~~~

Opatrz
 str. 289

takich ~~tych~~

Fresco dzieje ^{kontynentalny} wotkryci ^{kontynentalny} ~~kontynentalny~~
 i kied nastosnaja, tej wiele ry-
 sów charakterystycznych z rysie
 moralnego otomera. Komuni
 nie stanie na myśli ~~kontynentalny~~
 las Bourkego, ^{fatalnego} z całą swą
 tragedioscią ^{fatalnego} ~~kontynentalny~~ ^{kontynentalny}
 o kilka godzin? Fresco ^{kontynentalny} ^{kontynentalny}
 moie geografie ^{kontynentalny} ^{kontynentalny} nie
 tylko imialego i ^{kontynentalny} ^{kontynentalny}
 podroinika ^{kontynentalny} ^{kontynentalny} ale ^{kontynentalny} ^{kontynentalny}
 opowiadaje, który ^{kontynentalny} ^{kontynentalny}
 kontynenta ~~kontynentalny~~ ^{kontynentalny} ^{kontynentalny}
 imierci z pragnienie i unnie-
 nie cytuje ^{kontynentalny} ^{kontynentalny} ^{kontynentalny}
 lub na wzoi ^{kontynentalny} ^{kontynentalny} ^{kontynentalny}
 wójcne obracy ^{kontynentalny} ^{kontynentalny} ^{kontynentalny}
 i ^{kontynentalny} ^{kontynentalny} ^{kontynentalny} ^{kontynentalny}
 mi 4 ^{kontynentalny} ^{kontynentalny} ^{kontynentalny} ^{kontynentalny}
 dla autora ~~kontynentalny~~ ^{kontynentalny} ^{kontynentalny}
 esny ^{kontynentalny} ^{kontynentalny} ^{kontynentalny} ^{kontynentalny}

berlińskiego

Radziłbymy namet, aby autor
 sam ~~nie~~ nie rchał się do swych
 obratekóv ażeć i do brzd mi-
 stron ^{postrzęp} farb porzucać! Jak wiesz
 wplótł ^{(iż) kuka ~~wrotek~~} ~~hasło~~ ^z Stepón
 Akerman'skióv' chikreniów
 w opis Łóstepón ~~craromov-~~
 Hlid. Czyż nie moina byto
 i ~~Janysa~~ w opisie pustyni i
 o Janysa' potrzecić?

Druza uwaga, która nam się tu
 nasuwa, jest, że w opisie świe-
 ta pólarnego autor za daleko ra-
 my swego obratka rozszerzył
 i zrewy, nie należąc do niego,
 włączył. — Rozumiemy, że
 autor chciał konsekwentnie
 pokazać, że proce breguwarci
 zimno i śnieg tak samo
 życie zabija, jak między
 Wrotańskowu i gorco i posuda.

34.

Jednakże tymczasem się jednemu kome-
tu należało się już tymczasem
co najmniej pustyni i nie-
innych, a może lepiej było
i że zostanie do osobnej
serii obszarów w świat
polarnej. Tymczasem od
str. 171. do 201. mamy
wiele opisów z życia ma-
rynaty, poruszając się
na wyprawę północną.
We, ~~których~~ opisów nale-
żał oczekiwać, które jednak
w rodzaju traktujemy
o stepach i pustyniach miej-
scę wyprawy nie można.
Innych wyprawy odbiegnie
od zasadniczej ^{osi} i
całego zakresu.

Taka ideał i wstąpiła w utrzymaniu jedności
temata moine to postawie' zaskonmity
opracowanie (tematy) (tego samego) geogra-
ficznego pwa. Results "Neue Proble-
me der vergleichenden Erdkunde."

Prawda, że nasz autor obrazków geo-
graficznych jest więcej ^{zmięszel} piękny i
dla tego krajobrazu niekiedy zapomni-
nie nawet o wsiewku. Tak n.p.

w opisie Saharyj gotowo się odcie'nie
tylko obracy iście Karawan i t.d.,
ale należało też odrywać się przy
tych ciekawym narodzie Turreson.
Hei to pole do ciekawych spstrzeżeń!

Te oryginalne formy prymitywizm,
^{in którym się wzięła}
(~~zobaczajcie~~) wzajemna nieufność
mitaję się, (które dopiero w-
sobi ustępuje) Te za bobonaki,
kaiser ~~z~~ case ciato obwieszei'
amuletami! & ile ciekawych
spstrzeżeń historyczno-fizycznych!

Wszakże ci Juarezowie, w wła-
 stnym języku Imoszarogh są
 nazwą języka, to Amarygowie
 dawnymi geografów gre-
 ckich, to mający w swym ści-
 dzibach podobnie jak mie-
 skanicy Ferzanna (Phasania
 starożytnych ~~dawnych~~ geografów). Tak
 pustynie ~~podobnie jak~~ ~~rejso-~~
~~kie~~ gór konserwuje memio-
 ne, co się bród niej stroniły
 dla ~~na~~ ziemstę nad i lupięry nad
 szerokościymi posiadaczami
 Tak i one urodzajny, po-
 dobie jak wysokie góry
 dady przytulęta ^{oryginalny} ~~oryginalny~~ ple-
 mionom, Amarygajam dłużej
 wielki przy dawniej mowa
 i obywateli, jak Baskowie
 Wirysejani, Gerkiesi w Kan-
 kaxii. —

37.

Należało też obserwować wyznaczenie
 nierówności ^{lin} zatonienia Sahary, wobec
 wyróżnienia z jej hipsometry - ^{baz}
 innych stosunków, a przy tym wyznaczenie
 ce o projekcie Roudaire'a względem
^(zatonienia) algiersko-tunezyjskiej
 stycznej pogranicznej Kotliny
~~sa~~ zredukować do właściwych
 rozmiarów ten projekt, względem
 strony przez niebanalną zmianę
 do rozmiarów międzynarodowych
 ku zatomieniu Europy. → 3 pierwsze zstani

Wspominając zaś o przedwyc-
 sniej i niebardzo wiele obcienu-
 jęcej ~~trasy~~ trasie Kolei Sahary
 trans-saharyjskiej z Algierji
 do Senegambii lub Timbaktu
 wypadła podnieść praktycz-
 niejszy pomysł ~~dot~~ Rohlfsa
 Kolei z Tripolis, do Kuki nad
 Tadem. (nad M. Indem)

38.

Je to jednodušší mráky, které mě
vždy nejmnějším úsměvem var-
toší i též vší okruž. Rozumě-
ny, je auto, než ožďe se
sú ne varunkí nakladu i obš-
tací Ksigeři, ne můžď vřkít
tezo tak rozvíře, jak sobie
v myšl. raktřít. Soudá se sem nřoed
momie, ~~aby~~ je Ksigeřka...

39.

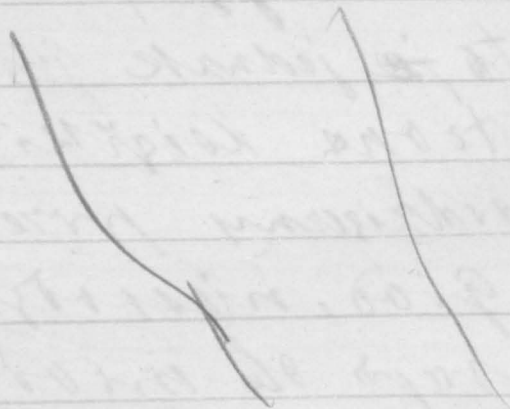
Cóż mamy jeszcze dodać do tego
 tytułu uwagi? Chyba to, że książka
 nasza i pod względem formy
 czynną radość wszelkim rytmem
 goniom i odnawia się barwną
 poprawnością druków - zupełnie
~~nie~~ ^{wolna} od pomniejszych
 doleciań. ~~Wszystko~~ ^{Wszystko} bodaj rejestru bodaj
 kilku grzeszków przeważa nie-
 ty ~~nie~~ ^{nie} wobec drukarni bron-
 szki w Stadyum tak swawys-
 nie desideria. Cieszymy się je-
 dnak, że w odciśnięciu z klisz
 nadstawy z zagranicy, widać
 ciekawy postęp, a choć nie
 dorównuje francuskim odciśnię-
 ciom, to jest jednak już i typograficzne
 stoone książki także są już
 widzialny przedmiot do na-
 gród, niespodzianek i mierni-
 wosy dla młodego miłośnika i t. d.

dziennicze

do rycin,
w obrębkach

Nie potrzeba wspominać, iż
 klise ~~ryciny~~ brame z rejterowych gro-
 det, ~~i ich samych~~ ^{xx stóp} ~~wielkości~~ oryginal-
 ne lub odciśki samymi wielkościami
 i kolorowanymi. —

Pod względem formalnym do-
 my być może uważa protektora,
 że przysłaniemby było podane-
 nie treści pojedynczych ustępów
 i na głównych stronach i na
 marginesach. Przemysł rozpiera się
~~każdego~~ ~~na~~ Rady rozbił
 na drobniejsze części & całość
 staje się podrzędniejszą a w skut-
 tek tego i przystępniejszą.

Fejeli ^{autor} ~~nie~~ ~~obracuje~~ ~~na~~ ~~pr~~ ~~napomy~~
 że w przedmowie, że ten sercego
 obraków ~~nie~~ ~~był~~ ~~tylko~~ jest
 tylko uwytkiem sercego pla-
 nu, to go ~~trzymamy~~ za ~~obro~~
 i po tej awangardzie ~~obracujemy~~
 teraz całej serii dalszych obra-
 ków. Ejedną, one sobie poro-
 źne stanowisko w literaturze,
 stanę się potrzebą dla użytkowego
 ogółu. Co do mnie, wolę bym
^{jakby wskazał czytelnicy}
 aby ~~zajęty~~ ~~nie~~ w ~~zako~~pi-
^{przynajmniej} ~~abak~~
 smad ~~naszy~~ ~~nie~~ ~~ju~~ ~~z~~ ~~kre-~~
^{komisji}
 kladów ~~Verne~~go, którym
 mimo całego ich ~~wdzię~~ku i
~~zajści~~, ~~które~~ ~~budz~~, nie mogą
 przypisać tej ~~wartości~~ wiel-
 kiej ~~wartości~~ dla nauki, którą
 im niektórzy przypisują.
 Dla mnie ~~wszystkie~~ to ~~Verne~~
 iady pozostań ~~z~~ ~~gorkim~~

42.

niezależnym naukowym, obiektywnym
i ścisłym pomarką, czołowym
ładem. I młodo; idąc dalej
pomarką, obliwą a gorzki mi-
gdar odruca. - Właśnie, jak
podkreśla do tytu, jakie nam nasz
autor podaje. To forma^{ca} której
szersza nauka może się ~~zblizac~~ ^{zblizac} do ^{do} przej-
cia ogółu; nie potrzebuje ona
nowej porzecznej ramienia i dy-
cinne szare biotanie lub ubiera
w fantastyczne powieściarskie
koncepty. *

Oceknijemy tedy od autora
konsekwentnego przeprowadze-
nienie całego planu. Wypso-
nanie jego będzie niewątpliwie
największą zasługą literacką
Lucyane Tatomir.

43.

20 lat temu Klauko awatno o t'm,
 i'ky Kiedy moglo ~~byc~~ w Polsce ma-
 larstwo Rustaj, i' mynelas narwet
 dowidpnq, bardzo teorijq, dowodząca, że ono to i' az
 rozwinac' nie może. Kwesty Motejko i' Siemiradzki
 kai' oi' d'ugi a' r'ous i'q, faktami & fakta obalają
 teorię. Dotychczas nie mamy geografów wyśiadego
 Elieuszonu Reclus, Ritterona lub Peschlona, ale tyje
 mog' pomsiedziec, i' ~~przejscie~~ ^{jezeli polski} Reclus lub Peschel rośnie,
 to niewatlinie Jatomira pisma sprawniq ~~to~~, i' si'
 to dziecie prayszłoi ^{hand} geografii rozwinie. —

~~Prosta tego, i' to pryszka ~~rozwinie~~
 i' rozwinie ~~rozwinie~~ i' lat ~~rozwinie~~
 ten dla tego, i' godne ~~rozwinie~~.~~

We Lwowie d. 6. listopada 1877.

~~Władysław~~

Wx.

1.

Geograficzne i historyczne znaczenie Lwowa.

Tak Mickiewicza w poetycznej wierszy
określa sposób powstawania miast.
Do Lwowa prawie wszystkie te okre-
slenia dadzą się zastosować. Powstał
on nad źródłem Stulec, a choć nie-
wznieśli Lwowianie swoją Piłkę
okryli świątynią, to jej brzo-
wa, ale niegdyś czyste ciekło, one
właśnie wyłobity kotłino, wśród
której Lwów jest położony, i właśnie
Kłodzka Piłka były tu miejscem,
około którego wiekłe miasto i do-
jowej koczowniczej powstał miasto.
Lwów powstał wśród świątyni lasów,
na co wskazuje dziś jeszcze nazwy wsi
okolicznych, jak Zubra, Kocielewki,
Sokolniki, co wszystkie jest pozostałość
dawnych obywatelskich lasów, na któ-
rych Lwów Kłodzka; na wysokim
górze rzeźkowej ludność ruska mu-
kła przetrwała od napadów tatarskich,
a pod wieżą nie barona, ale pod wie-
żą wojewody polskiego, gdzie była
cały okoliczności, trzy stary chaty
dostawnie do murów przynależne.
Wprawdzie nie pilnował Lwów, sław-
nej rzeki cieków", jednak różni powoli

z postępem w przemianie i bogactw,
i wzniosły go w swoim czasie pre-
miasta i kupiectwo.

Równie są przekrywicie powstanie
miast. Poeta je przecut i trapić
ich nakładanie określił: nie przy-
prawek stwarza wielkie miasta, ani
kapryśna wola despoty. I musiałby
wprost powiedzieć, że nawet tego
Petersburg, z którego opisu wiersz
Mickiewicza jest wyjęty, nie powstał
wskutek kapryśnej woli despoty,
ale powstał w pewnym miejscu gdzie
go powołała do życia konieczność
dziejowa, w miejscu, od którego na
tyśiąc lat prawie przed Piotrem
Wielkim Wazyski następy wyem-
wały dawać do Carogrodu, ale powstał
w tym miejscu, w którym kontynen-
talna potęga Roscyi szukała swego
ta odzienia do zachodniej Europy.
Nie przypadek tedy stwarza miasta,
ale powstają one wskutek pewnej
dziejowej i geograficznej konieczności.
Na odrazie się ta konieczność wyraża.
Jest piękne powieści o powstaniu
pewnego miasta, bardzo ważnego
w dziejach świata, które niejako
nie było ośm wypadków dziejowych,
tj. Carogrodu. Mówią, że Grek
Bixes, który to miasto natrył: od
którego otrzymano owo nasze Bizen-
tion, natrył je w miejscu, samowolnie
nie przez ślepych, i później Grecy
powiadał, że istotnie ślepymi musia-
li być ludzie, którzy mieszkają w tym

i inne miasta francuskiej, a w której
 siewiatynie bogini pogariskiej
 świecila na miejscu, gdzie dris
 bitywery krysi chreścianiskie na
 kościele Matki Boskiej. Podobnie
 też amerykańskie floty Hiszpanów
 witaty przewoza wysępka wysuw-
 jąca się przed ladem Hiszpanii, na
 którym się Fladyks porciaga, - Por-
 tugaloryków Libona witata.

Z postępu reglugi, kiedy się ludzie
 umię morza bad pacceli, wtedy
 przysły do znaczenia miasta, tam,
 gdzie morze najgłębiej w lądzie się
 wrygnato, jak Tessalouika, która
 najgłębiej ratoki na półwyspie ba-
 kaniskim, tak następnie Wenerys
 półwysp Tryst i Sena, tak wresz-
 cie i Petersburg, jako punkt, gdzie
 Baltyk najbarwiej się wciśnie w ląd
 staty.

Półwysp, gdy już ludzie pacceli, po-
 nyu krokium i po lądzie i po morze
 chodzą, kiedy parowca z jedniemi stro-
 ny parowcy przya morskie fale,
 z drugimi koi ognisty cwapie woz
 po drodze zielarnej, wówczas miasta,
 które się najdalej w głąb morza wy-
 suwają jak i te, gdzie morze się wciśnie
 w ląd staty, przychodzą do powrocie
 go znaczenia, gdyż i towary woli
 dostać się najdalej w staty ląd, i po-
 dróżnik jak najprędzej przysię na
 brzeg wyspici.

Drugi typ miast przyworskich
stacowik miasta u cześniw.
Carogrod, Messyna, Sztetyn, Gibraltar, - wymieni: te miasta
wystarczy, by je dostatecznie scharakteryzować.
Miasta te przeliczają czasami
przepraw z jednego morza do drugiego.

Osobny typ miast stacowik miasta
nad wielkimi rzekami, w pewnym
odległości ich oddaleniu, i to takim
oddaleniu, do jakiego jeszcze można
się dostać okrętami morskimi. Takim
miastem była w starożytności Roma.
Była ona w tym względzie miastem
portowym, bo statki starożytne nie
tak wielkie rozumie się, jak dzisiejsze,
i nie tak głęboko nurżają się w morze,
mogły dojechać do samego ujścia
rzeki t.j. do tego wielkiego portu
rymskiego, na którym okręta rzymskie
wysypywały przede wszystkim
i zboże z Egiptu i lwy afrykańskie,
aby tylko dostarczyć rzymskiemu
miastu, czego potrzebował panem et ceteris
t.j. chleb i igierka.

Podobnie miastem była w średnich
wiekach Sewilla, która nad Gwadal-
kwiwirem. Jest to najwęższe między
hiszpańskimi rzekami, które jako
wzrostło, styka się z brakiem wody;
sama rzeka Gwadalquivir prowadzi
po arabskiej wielkiej rzece. Północnie

ta rzeka statki arabskie dochodzący
 pod samą Sewillę, i wówczas to
 datuje wielki port w Antyaluzji
 pod Mawrytaniami. Podobnie sta-
 owanie miasta i jego otoczenie o kil-
 ka lub kilkanaście mil od morza
 miasta Bordeaux, Nantes, Rouen, Lon-
 dyn nawet, gdzie wszystkie okręty
 dochodzą do tzw. Louvroubrück (91. p.)
 wielkiego mostu londyńskiego. Antwer-
 pja, Amsterdam, Rotterdam, Brema,
 Hamburg, Lizbon, Gdańsk, Krole-
 wiec, - są to wszystkie miasta nad-
 morskie, a jednak nie nad samą wy-
 mierzają brzo.

Jeżeli pominiemy miasta i śródląd-
 owymi kilka jest różnorodnych ty-
 pów. Gdzie m. p. małe i wielkie syme-
 tryczne obszary, rozległe wyspy,
 tam wkręca miasta z upodobaniem
 powstają w samym środku powierzchni.

Do takich miast najsłynniejszą należą
 Madryt. W okolicy Madryt, Puerto, wy-
 schtęj, jedynym słowem nic nie
 wzmiankują, miasta miasta
 stać się stolicą Hiszpanii i wydziału
 państwa przewoźnictwa Tolewici, ponie-
 waż leży w geometrycznym środku
 półwyspu. Podobnie rzecz ma się
 m. p. w punkcie przecięcia dwóch
 linii krzyżujących się najwęższej
 i najszerszej rozciągłości miasta
 takie, jak Praga. Jeżeli sobie wyobra-
 zimy Czechy jako romb, spotreujemy

nie Traga leży literalnie w tym punkcie, gdzie się krzyżują dwie przekątne tego rombu tj. idące z północy na południe, a druga poprzeczna od wschodu na zachód. Obie przecinają się w Czeskiej, i tam też powstało miasto na czasów czeskich, ale jeszcze na panowaniu Markomarów pod królestwem Marboda potężne miasto Marbodem. Potem przeszedł na Paryż, który również leży w punkcie skrzyżowania się dwóch przekątnych, tj. linii karcasiej Brest na zachód i Metz na wschód i linii poprzecznej od Calais na północ do Paryżu na południe.

Trzecim rzędem typ stanowią miasta położone u zbiegu dwóch wielkich rzek i to w pewnych okresach dziejowych wielką odgrywały rolę. Tu należą Pavia, przez którą wielki stolica Longobardów u zbiegu Tyberu i Padu, Lugdun czyli Lyon mający już wielkie znaczenie w czasach, kiedy Paryż był jeszcze małym miasteczkiem, a położone u zbiegu Rodanu i Saony, taka jest Moguncya, z której wyszło światło chrześcijaństwa na całą Germanię, a w której św. Bonifacy fundował prymorską siedzibę w Niemczech, później jedne z twierdz, taka jest Koblenca u zbiegu Renu i Mozeli (confluentes),

takim Nowem a sptywem Wili
i Niernu, Passaw, Regewy i t. d.
Jeżeli inny typ ale radszy sta-
nowia miasta, potowice uwar-
nych pakretow krewnych, jak Fry-
lej, jak nasz Sambornier, nie jako-
by ta narwa narowice pochodziła
od samej, ktoby tam dowiedza
do Wisty, albo wiecej sam nie dowie-
rze do Wisty pod Sambornierem,
tylko w pewnym i to dość znacznym
oddaleniu od niego, lecz prawdo-
podobnie narwa ta pochodzi od ja-
kiegosz niemieckiego nam bliziej
Sambornia, ktoby tam dwor swój
katoigt, ale wstanie to miasto
lezy takie na znacznym pakreciu
Wisty re wschodnie na północ.

Nawet ptaszczyny rownie, jednolaj-
ne, monotonne, jedli je wzniesieniy
jako kamienista catoć, stwarzaja
gtowice miasta w punkcie skrzyżo-
wania sie wszystkich dróg znacznij-
szych. Takim jest Medyslau w Lou-
barzy nad niemieckim Holowem,
Bukareszt nad niepokojem Drubrowica,
dalej m. p. w Brandemburgii Berlin,
Moskwa rowniez nad niemieckim polo-
sowa krewnika, ale w samem cen-
trum wielkiej kotliny wstawniej
moskiewskiej. Podobnie w pierwszym
wzgladzie znaczenie ma i Wiedeń, zna-
czacy pethnienie sie kilku typow wy-
sizu i nizku; w miejscu tem schodza
sie bowiem re wschodnie Karpaty, Alpy
z zachodu, a z północy Pogórze czesko-

morawskie, gdzie się zblizają też
niziny, z jednej strony węgierskie,
a z drugiej wielka nizina potudnie-
wych Niemiec.

Osobny typ starowia miasta, ma
czuć mniej więcej potowę biegu
wielkiej rzeki. Takim jest Budapeszt
leżący u potowy biegu Dunaju, z ma-
rych miast Warszawa, parując
własnie nad całym biegiem Wisły,
na Rusi: Sijów.

Wzrost dotychczas o Lwowie nie
mówiłem, własnie dlatego, ponieważ
Lwow nie podobny do żadnego z tych
typów: reprezentuje on w sobie typ
specyficznie osobny i nadzwyczaj
kwaśki. Wzrastający, w czym polega isto-
ta potowienia miasta Lwowa? Polega
ona w tem, że na potudnie od Lwowa
rozciąga się uroczajna wyżyna Podola,
na północ rozciąga się nizina Pogórze
a Lwow leży własnie w samej linii
dzielnicy. Takich miast jak Lwow
pod tym względem jest bardzo mało.
A jeżeli byśmy chcieli wyprubować naj-
podobniejszą do niego miasto, mu-
sielibyśmy udać się aż do Azji.

Choć się od niedawna tak często wygo-
minane miasto Herat ma bardzo
podobnie do Lwowa potowienia.

Podobnie jak na potudnie od Lwowa
mały wyżyna Podola, tak na pół-
noc od Heratu rozciąga się uroczajna
wyżyna Fajiska. Podobnie jak na pół-
noc Lwow ma wyżyna Pogórze,
tak na potudnie od Heratu ciągnie się

naturalnie większa bez porównania
niższa Turkestanu. Ze Lwowa wypły-
wa mata rzeczka Petteu, płynąca
ca się ku Kugowi, podobnie i z He-
ratu wypływa mata rzeczka Haxkiet,
która jednak nie dopływa do głównej
rzeki Turkestanu Oxus, gdyż po drodze
gubi się w piaskach.

Porównie się jednak, że Herat przedsta-
wia nam ten sam typ, co Lwów, tylko
w spotęgowaniu, co do najmniej trzy-
krotnie, bo i Oxus jest kilkadziesiąt
razy większy od naszego Podola, a Tur-
kestanu kilkadziesiąt razy przewyższa roz-
miar naszego nabuziańskiego Pogó-
rze. A przesła i znaczenie Heratu,
pamiętającego nad drogami prowadzący-
mi do Indyi, niewątpliwie będzie więk-
sze od znaczenia Lwowa.

W Europie takich miast, jak Lwów,
potwierdzonych u drzutu wód, jest bardzo
niewiele. Moglibyśmy podobieństwo
przewie znaleźć chyba w Norymberdze.
Podobnie jak Lwów leży u drzutu rzek
czarnomorskich i bałtyckich, tak i
Norymberga leży prawie w samym
drzale wodnym między dopływami
Renanu, a dorzeciem Renu przez Men.
Podobnie też rola, jaka oba miasta
w ciągu dziejów odegrały. Tak jak tu
u nas w przejściu do nowożytnych cza-
sów kupcy greccy, tureccy, weneccy otpe-
rywając patrzyli na siebie i otwierali
swe składy i stał dopiero później roz-
worsili je dalej ku północy i wschodowi,
toż samo w średnich wiekach czynili
kupcy włoscy w Norymberdze, i stał do-
piero rozworsili towary swoje po Saksonii

i północnych Niemczech. To jest tylko
wybitna różnica między Lwowem
a Norymbergą, że ta ostatnia leży w sa-
mym środku rotacyjnych Niemiec,
jest więc otoczona dokoła typem supe-
nie tym samym jedni ludności, gdyż
Lwów w czasie swego dziejowego rozwoju
jeżeli się charakteryzuje, że statum
różnicuje się dwóch różnorodnych dwi-
tów.

Nie mogę pozwolić sobie na tu
przedstawienie dziejów miasta Lwowa,
nie mogę się one pozwolić w jedno-
godziennym odcięciu i przetrzeć
mam dostatecznych ku temu do wy-
rysunku materiałów. W tym, co tu
wiel powiem, nie będzie nic nowego,
za to kreślę ogólny obraz, a jednak
jakkolwiek obraz, bardzo mało prze-
nas samych porównań. Choćby mi ty-
ko o wskazać, że ostatkiem Lwów
nasz nie jest miastem w porównaniu
z innymi tak bardzo podobnie,
jeżeli się natomiast przypatrzymy jego
prezentacji. A przypominanie tego nie
kawałka, bo miastety wypowiedzi to
muszę, że we Lwowie mało było pauc-
ta, czemu ten Lwów był. Mamy wpra-
wie opisywać dzieje nowego miasta,
ale miastety z większym dźwiękiem
dziejowym potrzebom nie odpowia-
da. Dzielę dopiero, w najdłuższych sa-
sach, poczyna się zwracać baczenie
na Lwów uwagę. W warszawskim
Słowniku geograficznym, wydawnym
nie dawno, był cenny, wyczerpujący

artykuł o Lwowie. Niestety uszczuplony
 dlatego, bo w wielkim podobny dykcyj-
 narzu. Pokrywa się w ostatnich kra-
 sach pojawiać także w naszych dzie-
 niach lwowskich opisy i opowia-
 nia pojedynczych scen i życia i ~~po-
 staci~~ przeszłości Lwowa, i choć to
 zwykle krótkie tylko i drobne arty-
 kuły, odważnie należy zastąpić, że
 Lwowiakom przypominają, czemu
 byli.

Stoś nie mając pretensji do opowia-
 dania historii Lwowa, zaznacza tylko
 główne jej okresy, a przede wszystkim,
 jakie znaczenie mógł mieć Lwów
 w swych najdawniejszych czasach, kie-
 dy to handel się posuwał się gościn-
 cami, bo ich nie było, ale posuwał się
 albo rzekami spławowymi, albo na-
 turalnymi drogami wzdłuż rzek,
 które krzemiek handlowi wskazywał,
 dawały kupcom przystanek doby,
 wytchnienie i napój ludzom i był
 przystankiem.

W starożytności nie o Lwowie nie sty-
 chali. Powtarzamy zawsze, że miasto
 nasze powstało gdzieś w połowie 11 wie-
 ku, natomiast przez Daniela. Wobec
 tego musimy się jednak zapytać,
 czy przetrwał Lwów tu wcale nie zmie-
 nił? Przeciwieństwo temu przetrwał. Prze-
 cza temu przede wszystkim narodził
 niektórych miejscowości dookoła Lwo-
 wa, które bezmiernie swoim świad-
 cza o starożytności tych siedzib, co wie-
 ciej, niedawno czytaliśmy o odkryciach,
 poczynionych przez jędrę i badaczy

tejszych, który w wykopaniach
dokół Lwowa dokonanych odkrył
miedzy innymi ceramiki starobawa-
go naczyń, świadczące o tem, że
w okresie przejściowym do czasu histo-
rycznych już jakiej osady ludzkiej
w pobliżu Lwowa wprost na rozgatkach
tyczakowska istniała.

Skąd jednak powstali o tem już
nie mamy, tak, jak w ogóle nie
wiemy, co się działo wówczas na
naszej ziemi. Wtedy z dziejów, że
nad Baltykiem w czasie narobienia
Chrystusa Pana byli Gotowie, którzy
z czasem posuwając się aż do morza
Czarnego i Krymu, zatoryli ogromne
państwo sięgające od Baltyckiego do
Czarnego morza, jak później Polska
nasza sięgata. Państwo to Enciscu-
ryka z biegiem czasu zmieszali się
z nowicami, którzy później podlegli
się ze wschodnimi, przesiedli się na Gó-
tów kachodrich, gdzieś na Zakarpatiu
mieszkańcy, ale sławo po nich
dziejach żadnych nie mamy.

Dalej słyszymy przecież o pochobach
Waregów, mamy nawet dziś jeszcze
na północ od Lwowa miasteczko
Warezi, przypominające swa nazwa,
że je jakiś Wareg zatorzył. Waregowie
ci posuwali się i przedsiębrali wielkie
wyprawy rzekami, które były
wówczas jedynymi na sztywno lądzie
drogami. Później opisuje te wyprawy

Warezów i opowiada, jak oni skubczyjskie
 sturby i tępów przeważali się
 przez Baltyk, przez zatokę fińską do
 Nowy, do jeziora Łabogi, do Wolgi i jezo-
 ra Ilmen. Później biorąc czajki swe
 na plecy przenosili je do Dniepru
 i pływali w dół do Witebska, następ-
 nie rowem i czołmami na plecach pre-
 nosili je do Dniepru, a wsiadając rowem
 rowem pod Smoleńskiem lub Orską,
 Dnieprzem spuszczali się do Czarnego
 Morza i dopływali do Carogrodu.

Wielokrotnie puszczali się i na wielkie
 wyprawy w ten sposób, że przez Nowe
 jeziora Łabogi przenosili czołma do
 Wolgi, z tam pływali do morza Kaspijs-
 kiego i dostawali się aż do Persyi, tu-
 jące miasta nadmorskie. I do dziś
 jeszcze w Skandynawii zachodzi się
 mnóstwo monet perskich. Z tych
 jednak czasów osiedlenia się Warezów
 nie mamy ani we Lwowie ani w je-
 go okolicy żadnej pamiątki.

Najdawniejsza o mieście naszym wie-
 domość, jest podana u Nestora wzmian-
 ka, że w r. 981 Włodzimierz Wielki,
 książę ruski, zabrat się na Lachów,
 jakich - niewiadomo, i odebrat im
 ich miasta Peremyśl, Czerniewicki i inn.

O Lwowie to wzmianki jeszcze rzadkie,
 najdawniejszymi krainami i księstwami
 ruskich stolicami były Peremyśl,
 Czerniewicki i Dnieprógrod, z ich rzesz-
 mi już nie istnieją. Później dopie-
 ro około roku 1141 książęta ruscy tawa

te wszystkie trzy dzielnice i rezydencja
ja rezydencja swoje w Haliczu,
i jeszcze dzielnicę koniarską reze-
nia Lewowa się nie budzi. Dopiero
wtedy, gdy potężny był grunt do
historycznego bytu naszego dzielnic-
go królestwa Galicyi i Lodomerji,
dopiero wtedy, gdy Roman książę
włodzimierski opanował księstwo
halickie i obie dzielnice te z sobą
połączył, t.j. księstwo halickie w do-
kresie Dniestru i włodzimierskie
w dorzeczu Prugu, wtedy dopiero przy-
szły do znaczenia te miasta, które
leżą na drodze wodnym między dorze-
ciem Dniestru i Prugu. Wtedy to po-
wstały Plesziska, drugie miasteczko
niepewnie już rapanowianie; kto jednak
przewiedzał naukę w Pothorcach, ten
z łatwością dowiedzieć się może o istnie-
niach jeszcze ^{na górze} teraz w zachodniej Plesziskach,
gdzie ludność do dziś jeszcze przechowuje
je u siebie wieści o pierwszych Tata-
rów najazdach. Wtedy to również
powstało Olesko w królestwie Styru,
Prugu i Seretu, to Olesko, które taką
rolę odegrało w walce między Polską
a Litwą o posiadanie ziem ruskich,
Północy, gdy Roman zginął pod Za-
wichostem syn jego Daniel obejmując
dzielnicę włodzimiersko-halicką,
i szukał zbliżenia się do Zaskobu.
Papież nawet przysłał mu misyjkę
złotą, którą on się koronował w Drohobyczu
nie na Pollesiu nad Prugiem.

5.

Święci Danieli rękodaję jęzre peryben-
 eju w Chetnie, który w martyrolo-
 gii greckokatolickiej mii w wstępnym
 czasach tak boleśnie jest napisany,
 a druga stolica ma w Halicau.

Stoś wstępnym wstępnym wstępnym
 drogi mii, tymi dwiema stoli-
 cami, mii Chetnem i Halicem,
 powstapi Lwów jako podredu opis-
 wo, Łackace drzewiawy nadriesterai-
 ski i nadburiański kariat halicko-
 ruskich.

Ciekawe są podania, w którym mii-
 scu Lwów był ratorowy, czy po pobu-
 dniowej czy północnej stronie góry
 kankowej, czy po stronie Lwiesicem,
 czy tam, gdzie dziś jest t. p. plac rybi.
 Mas jednak te kwestye tu nie obchodzą,
 gdyż jak powiedziałem, nam chodzi
 tu głównie o naznaczenie głównych
 okresów w dziejowym rozwoju miasta
 Lwowa.

Jeden z późniejszych historyków
 określił dzieje Lwowa trzema nawa-
 mi, mówiąc, że Lwów był w pierw-
 szym okresie ruskim, w drugim ni-
 mieckim, w trzecim polskim. Ten
 podział rękopisów charakteryzuje
 najdawniejsze trzy Lwowa okresy.
 W pierwszym okresie istotnie Lwów
 był ruskim miastem Danieła.

Z wejściem Karoliny Wielkiej
 otwiera się nowa pępetnie epoka. Dwa
 światy, wschodni i zachodni wchodzą
 tu z sobą w zetknięcie, jak to słyszeli

przedstawit nam Matyko na karto-
nie, któryjmy niedawno we Lwo-
wie ogladali. Podobny, który wów-
czas przybywał tu z zachodu, patrzył
się na Lwów takim samym, jakim
Europejczyk patrzy na Astrachan
lub Syflis. Była tu mieszanka
strajów, obyczajów, narodowości, a co
dziwniejsze, że tuż pod bramami
zachodu. Porządkiem tego widziemy
dziś jeszcze w Tem, w Lwów sądzi
jedynem miastem na kuli ziemskiej,
które ma trzech arcybiskupów trzech
różnych obrządków, rzymskokatolickie-
go, grekokatolickiego i ormiańskiego,
i to arcybiskupów in partibus, bez
kaiidy z nich ma swoje obrębki dye-
cezy. A o ileś wiekiem była ta różni-
ca w owych czasach! Lwów wówczas
posiadał osobne dzielnice Niemców,
osobne Polaków, osobne Rusinów,
a nawet były osobne dzielnice Pruskie,
szwedzkie, tatarskie i serbskie.
A kaiida z tych narodowości, żyjących
tak blisko obok siebie, zachowała w sobie
nie obyczaje, mowę, religie, a nawet
kaiida z nich wtaśnieniem, obrębkiem
stała się prawem.

Harminiera Wielki jest wtaśnieniem
drugim Lwowa reorganizacją. Król
ten, przyjął miast i obrońca ich
autonomii, fundacji. To miasto ma pra-
wo magdeburckie, a jeżeli przystawie
powiebrato, że Harminiera został
Polski drewnianca, a postawit ja nowego

wana, to zdanie to szczególnie traf-
nie da się zastosować do Litwy; Ho-
kimierze istotnie rastał Litwów drzew-
nianym, a rastał go niewiele.

Prawy Ludwika węgierskiego, Władys-
ława Opolskiego, nie zmieniały wcale
stanu i natury rzeczy. Chwilowo ody-
wa się wówczas Litwa od Polski, ale

od czasu, gdy Jadwiga ożeniła go Węgrom,
odtąd Litwa wprawdzie podziela losy

Kraju polskiego i niema prawie wa-
żniejszego w dziejach naszych wypadku,
któryby się nie odnosił o sprawy miasta.

Wiek piętnasty i okres Jagielloński,

to wiek, nie tylko w całej Polsce ale

i u nas we Litwie państwowym roz-
dawnictwami tej wolnej ręki Jagiel-

łłom, o którym powiadało,

nie gotowy rozdać całą Litwę i Koronę.

Wtedy to wprawdzie powstały narowy Ko-

szelucki, Łokulicki i innych woko-

licy Litwy potworzonych miejscowości,

gdzie były dworzyszczka królewska,

gdzie Koziełucki strażli powierzyły

królewskiej w okolicznych lasach,

siągających do bram Litwy, tak

nieowocnie sokolnicy pilnowali soko-

łów królewskich, chowanych do Litwy.

Z tego czasu datują również jako

państwa narowy królewskich narowy

Zamarstynowa, Kleparowa, Kulepar-

kowa, narowy do dziś dnia istnie-

ją, jakkolwiek w części już przekroczo-

ne. Mieszkańskiej rodziny Sommer-

steinów narawa wsi, stąd narawa

Zamarstynowa, podobnie Kuleparowa

narwany od rodziny Goldberga
Podobnie mieszczanie Dawid otrzy-
mał dechówkę i narwał ją daw-
downie itp.

W wiekszych wypadkach wojny
świeckich Lwów był tak średni-
wym, jak te miasta, o których się
powiada, że dla tego są średnie,
że się o nich najmniej mówi. Pod
opieką królów Lwów się rozwijał,
kupcy, handlował, podnosił się
w mieście przemysł, i kadra kleska
i kadra wojna nie przeszkadzała kor-
wojowi. Tak przeszedł wiek XV, a
mieszczanie tylko dotknęła miasto
nasze pierwszą wojną turecką.

W 16. wieku wzmagali się naczyne de-
jowe mieszczanie Lwowa, jako punkt
z którego Polska w potęgę spogła-
data. Tu jest punkt sławny w wy-
stkich późniejszych wypadkach czy to
Zawa Olbracht na Wotoczynie i Per-
kowina, czy Jarosławskiego Zawa
pod Obertyn, czy gromada się licząca
które przetrwały na wyprawę pro-
cio wrogom w niegodzi stawa
Z. zw. Koleska wojna pod Lwowem
podnosił, czy Jan Zamojski
wielka ostatnia gotyjska wyprawa
na Wotoczynie, prawie Lwów
jest tym punktem, z którego wyrasta-
te wyprawy wymogają się na potęgę
i czy wyprawa skoczona zwycięstwa
czy kleska, prawie tu jest przesłanką
dla rycerstwa, które w powrocie z wojny

6.

tu odpoczywa po trudach. Alekrod
rycerstwa nasze odbija jassy Fatarow,
tylkoż szlachetnie mieszczki lwow-
skie opiekują się drobnyimi dziełami,
biorąc sieroty do siebie na wycho-
wanie.

Stupieckie stosunki ze wschodem
w tym czasie potęgują się, a okoliczni
te przycygnięci się wznoszą do podnie-
szenia znaczenia Lwowa. Turcy
barwowie, wotosey gospodarzy, tatarcy
muchaowie niekiedy tu gośćmi bywają,
rozumiejąc osobistości, dając im awantur-
nicze, nawiedzają Lwów i dochodzą
tu z czasem do wielkiego znaczenia,
potęgi i majątku. Do takiego zna-
cia n.p. doszedł mieszczanin Eber-
niakt, późniejszy celnik króla Stefa-
na Batorego, który wybudował wie-
sę cerkwi wotoskiej i potoczył
drinżską stronę Sobieskiego konni-
wice z sąsiedziemi; potomkowie jego
nawołali się ? We Lwowie
rezydenci prosił Rzeczypospolitej
weneckiej, czego ślady do drinż re-
chowały się w kamienicy we wschod-
nej stronie rynku, mającej widoczne
nadobudowania lwa św. Marka.

Miłośtwo naszisk wotoskich u kupców
tutejszych wyprzedzają również roz-
głaszanie stosunki z Wenecją i kuf-
cami wotoskimi.

Lycie naukowe Lwowy w owym czasie
we Lwowie świat wschodni z zachodem.
Powstaje tu kolonia akademii krakow-
skiej, której powodziła powstanie drinżskie

gimnazjum ruskie, akademickie
ruś. Pierwsze szkoły humanistyczne
polskiego swiata sa w mieście
Gregora a Sawa jest arcybiskupem
lwowskim; jeden z najznakomst-
szych ludzi 16. wieku, ^{Stugor} wprowadził
nie dojechał do Lwowa, jednak uważa
na jako nominat arcybiskup lwow-
ski. W 16 wieku nasz Kiej a Nagto-
wie mieszkał a Zuraowa przyszedł
do Lwowa, a kto wie, czy bawiąc
na dworze Sieniawskich, nie patrzył
mywał się niekiedy i otwierając wśród nich
rów naszych. A potem, pierwsze kato-
licka biblia w Polsce we Lwowie wy-
chodzi. Wywał ją król Leopold, a
samo nazwisko jego wskazuje, że
był Lwowianinem, Lwowieczykiem,
ze Lwowa rodem.

Ami więcej, jakże to już wówczas
niepóźniej musiał być miastem
Lwów, jeśli taki Słowianin, Urzek
Wielkopolski w Rzeszowie swoją
murywa nasz wysoki Zamek Parady
mur, które wrywa na formę do
opiewania piękności ziem ruskiej.

Ze Lwowa również pochodzi również
bodaj czy nie drugiego po Kochanow-
skim co do piękności języka polskiego
poeta Szymonowicza, który wsta-
wie stworzył opusku murystowego
we Lwowie życia, a w ślad jego w 17
wieku i de więcej podwójt Lwowa-
nie bracia Zimorowice.

Z drugiej strony i wschód a swoje
życie murystowe tu nie podległo.

Tak powstaje w 16. wieku instytut
 stawropigijjski, którego przywileje
 są licznie podpisywane przez królów
 polskich, a przywileje te świadczą, że
 patronowie tego instytutu wcale nie
 go niecierpieli go traktowali. Powstaje
 też w Lwowie przemysł drukarski,
 którego tu przez Fiedorowa, bracia
 z Moskwy. Tak wzrasta się pod każdym
 względem rozwój miasta naszego do
 połowy 17. wieku.

Wprawdzie z odkryciem Ameryki han-
 del innych już dróg szuka. Skutkiem
 tego uboższe Wenecja i inne miasta
 włoskie, a i Lwów powoli zaczęła
 się ubożać, ale przedstawia w delirium
 nabywaniu swych bogactw. Podobnie
 jak Wenecja zaczęła i ona od połowy
 17. wieku ryc' temu, co sobie zdobyła
 w czasach poprzednich.

Nadchodzą krytyczny w dziejach świata
 i Polski i w dziejach Lwowa rok 1648.

Krytyczny on dla materialnych stosun-
 ków Lwowa, ale powiedziemy odrazu zgo-
 ry, że cała ta druga połowa 17 stule-
 cia, począwszy od roku 1648, to w istocie
 najprzekurszy, bohatersteri okres w dzie-
 jach Lwowa, okres, którego by ^{my} każde
 inne miasto mogło śmiało pozawiedzieć.
 Tu już wówczas zaczęła się szereg pol-
 tycznych partii miasta Lwowa, wskwi-
 li 'olberguńcy', wojny domowej, rozsi-
 ecię przez powstanie Bohdana Chmiel-
 nickiego na wschodzie. O Lwów rozbi-
 ją się wszelkie ostateczne samowładzysko-
 wa. W czasie, kiedy rycerstwo nasze
 pogrzebane skutkiem 20 letniego pokoju
 w gnieźności, dopiero przez beleski wojny

się na nowo potykać z nieprzyjacie-
lem, wówczas miasta nasze przeważnie
swoją, przoga i stotem swojem pa-
stania cała Rzeczpospolita. Tu rów-
nież, o murach Lwowa, rozbijają się
i szwedzkie najazdy. W naszej katedrze
druce lwowskiej składa król Jan
Karolowski ^{z r. 1704} sławne słuby, Królowej
Klary polskiej, wstępy do dzisiaj
parę naród nie dotrzymać.

Tu później w dalszym ciągu druzgociny
potowy 17 stulecia, gotują się wielki
wojna na Turcyę wyprawę. Stąd wy-
rusza Sobieski pod Chocim, tu śmierć
na Wiskowicki, a już drzeje i losy
króla bohatera Jana III, ściska się na
murach z drzejami Lwowa. Pierwszy
kościółek, dziś seminarzyski obok re-
zydencyi arcybiskupa r. katolickiego
na swoim ciele ma tablicę, przypomi-
niającą, że ~~to~~ ratowali pułkowiec
króla Jana III. W katedrze naszej, na
ścianie w prezbiterjum jest rysunek,
mieszczaninów wprawdzie i lichego ped-
la, Królowej Klary Polskiej obiera-
wamy, a przypominają, jak król So-
bieski przed jakimś na wrogów wyprawę,
ciszą tu nawiedził, i na wstąpieniu
się Matki Boskiej odzawia odrywał.

A ten kamień pamiątkowy postawio-
ny na wysokim Łaccuku, z pod którego
go taki piękny widok rozciąga się
na całe Łuczenie, przypominia pro-
chodźców, że król - bohater, jakkolwiek
był już królem wybranym, dopóty nie
bojował do Wawona po koronie królewskiej
foki nie stoczył na polach Łuczenia

7.

Stawoworego & Tatarami boje, która
 to walke opisał tak wyemphatically
 w szkicach swoich Karol Szejnolda.
 Wiadomo, że druziejma krytyka histo-
 ryczna porusza romantyczne obrazy wy-
 tykał polityce Jana Sobieskiego, narra-
 cjał mu, że wyprawa jego na Tur-
 ków i zwycięstwo pod Wiedniem było
 wprost niepolityczna i nieporozumienie;
 by takie narraty overpice, dość powo-
 łac się na prakcie dzieło Szejnolda
 p. t. Mieczel, usprawiedliwian
 i wyzoko podnoszace krola i wyuz
 jego, powinn, że losy krakowity,
 i owoe tych bohaterzkich papasow
 mi my, ale inni zbierali.

Lwow, jak wspomniatem, był centrum
 tych wszystkich walk i przost się
 & paucisim krola Jana III., a w we-
 wnetrznych miastach naszego dziejach
 w tej drugiej potowie 17. wieku,
 ramu czamy ostatcznie plamie się koscio-
 low greckiego & łacinickim i stworze-
 nie unii, a równiez i w tych era-
 sach widziemy tak charakterystyczne
 postaci, jak Puzosławickiego, & karu
 rycerza, rotmistrza, a w końcu wotaty-
 ke.

Nastepuję smutne dla Polski i Lwo-
 wa czasy saskie. Wbrew wotancji naj-
 woli Polska wplatała w wojny re-
 suedacji, które się często o Lwow
 opierają. Nis jenera na ulicy Zicko-
 nej w ogrobie Tyrnickich widoczne
 sa stanic suedzkie, & ktorzych usdo-
 dy krol Karol XII ostrzebiwał miasto
 nare. I pózniej, wyto Józef Potocki
 staje po stronie Deserwyskiego, wy po

Smierci Augusta II. porzucenie się
walka między Leszczyńskimi a Au-
gustem III, wszystkie te rzeczy opar-
ają się o Lwów, choć Lwów nie
jest już Tęm, czemu był w drugiej poł-
owie 17. wieku: podupadły, ruboszny
marcheży, honypout rotaczy jego bur-
mistrzów coraz bardziej się ścierać,
rycie całe przybiera w nim cechy
drobnych, matostkowych sporów.
Wielkim wypadkiem w dziejach na-
szego miasta jest m.p. w owym czasie
spór między akademiami krakowską
o Janitanci, opisany w pamiętni-
kach Skarpińskiego, który wówczas
kończył tu szkoły jezuickie. Wobec
wazniejszych wypadków dziejowych,
porzucających się w owym czasie,
Lwów stoi już zupełnie na uboju
i nie odgrywa żadnej roli.

Nadchodzi smutny dla nas pamięć
rok 1772. Lwów staje się stolicą no-
wej prowincji, odtwarconej od reszty
Przemyspolitej. Tuż następuje
nastaje stosunki, nowe powstaje
spoteczniwo. Porzucenie się w hi-
storię Lwowa okres nowy, wielki.
Komercyjny. Lwów coraz bardziej
marcheży i sioleży. Tworzą lokal-
ne jego murkaje, gdzie pamięć Tęm
nie był, co pamięć. Nastaje drugi
chwila cisy i kapromienia. Prze-
chodzą się tylko niemałe sekretki
lokalnych wyznajców. Oto m.p. jesienią
te Pałki przy wejściu do kościoła

katedralem, w których raziwa
 a tradycyji raba miasta Lwowa,
 tradycyjonalne nabożnictwo do Naj-
 świętszej Panny Maryi, Procesye
 w dzień Bożego ciała przy murach
 Rady miejskiej a tymi laskami mo-
 skatynami, na których ciele jest obraz
 Matki Bożkiej, to są te dawne sacra-
 tki jakiegoś pycrajów, a dawnych
 zachowane czasów. Zresztą państwo
 tego, czemu Lwów był kiedyś i co puka-
 czył, ginie.

Ale miasto w innym kierunku się
 rozwija, rozszerza się terytoryalnie;
 dawny Lwów, jako miasto obdarzo-
 ne prawem magdeburskiem, miał
 dosyć ciasne granice. Tuż pod brama-
 mi miasta były t. zw. wrydyki, w tym
 czasie wykupione, w których możni
 panowie, przyjeżdżając do Lwowa,
 mieli swoje dwory i wykonywali
 wstare domniślanie, a państwo ich
 żyje jeszcze do dzisiaj.

Nalej państwo Lwów na nowo w pew-
 nym kierunku odryskiwać swoje
 znaczenie handlowe. Głównie rocho-
 bra się we wszystkich promieniach
 na zachód i wschód, reszta dzisiaj
 Lwów jako centrum wielkiej prowinc-
 cji, wypierającej na wschód, skupia
 w sobie w znaczącej części życia tej
 prowincji. Wszak i dziś jeszcze podatki
 opłacane we Lwowie wynosiła 10ta
 część podatków na całej Galicyi i Ludo-
 meryi. Matka Lwów w tym okresie
 pewne niepoślednie znaczenie kupieckie
 a wotymu opierające się o Strebos i Hujów.

Trzeba jest także pamiętać i o innych
przebiegach do dzisiaj przystawie: Płk
do niego na Perdyców i ze względu
na jarmarki w Perdyce w obywatel
Silaschek wójtowski, wyjechał na
człeka, kupował wyprawę dla niej
we Lwowie; w ten sposób rozwijały
się handel stworzył pewne węzły,
także Lwów i wschodnimi prowincjami.

Początek się już i niezłomy ruch nauki
nowy odrębny budynek we Lwowie.
Lato wszystko objawy niezłomności,
niepokojące, druzgocinemu pokoleniu
wzrastającemu, nawet prawie niepokojące,
a jednak nadwczas nadzwyczajnie
się. Powstają tu zakłady Ossolinum,
jako gniazdo dawnego ruchu nauki
wielkiego i narodowego obok obcych wojsk
czas uniwersytetów. Powstają stacje
początki druzgocinizmu w swych
„Rozmaitościach” wydawanych jako
dodatek do ówczesnej Gazety lwowskiej
i w literaturze emigracyjnej, prze-
kradanej pokonywaniem do Lwowa, a w
Lwowie na całą prowincję. Powstaje
i staronowa firma Mikulowskiego
odgrywa w tym zakresie wielką rolę.
Firma ta ma swoje siedziby swoje w
w Kaniówce i Tarnowie, służy
niejednokrotnie kulturalnemu, a pro-
wadzi ową literaturę emigracyjną,
dziś Mikulowskiego i innych wiesz
nowych porachować się po całym kra-
ju pod zaborem austriackim.

Jak wspomnieliśmy, nie było być

S.

rozjęm radansem przedstawienie całego drzewowego korowodu miasta naszego. Chce zamieścić tylko główne tego korowodu momenta.

Rok 1848 wprowadza w życie Lwowa okres nowy, powołanie polski.

Przewidywaniem obrotu się rywny ruch myślowy, a wystarany ten temu wspomniany tylko nazwiska

Bielouskiego, Przerzokowskiego, Szejnolchy, Matczakiego i w. i. Sastapelo

w tym okresie warnie skonsolidowanie stosunków Lwowa przez wy-

konczenie tej sieci, która główna stanowi podstawę korowodu handlowego t. j. sieci kolejowej. W r. 1862

porusza się Krakowa kolej Karola Rudwika, w r. 1866 kolej idzie dalej aż do Czerniowic, w r. 1869 do

Łowicza i Białej, a Lwów staje się punktem centralnym wśród kraj-

niejnych się dróg z wschodu na zachód i z północy na południe. Sato

czasy rozwiniętego do wysokiego stopnia ruchu kolejowego. Wskutek

tego, że kolej Karola Rudwika dźwign

monopol w swych rękach, cały ruch handlowy z Kijowa, z obrotu posu-

wa się na zachód przez miasto nasze, bo nie było jeszcze wówczas tej wiel-

kiej kolei transversalnej t. zw. Express-orientalnej, a idącej z Carogrodz

wner Białej, Jeszt do Wiednia.

Na sieci ta kolejowa jeszcze w jednym kierunku potrzebuje wykończenia.

Wbudowa, i ma być linia kolejowa
ze Lwowa na północ aż do granicy.
Z politycznych powodów jednak
rząd rosyjski przewodzi pod-
jęciu ogólnie między Petersburgem a Po-
mosinem. W skutek tego dzisiaj
jestem w miasteczku daleko od War-
szawy, a odbija się to i na literaturze,
i na towarzyskim życiu, a nawet
na języku naszym. Ale w końcu ko-
nieczności geograficzne i te trudności
przetaceni, i doprowadzi do tego, że
Lwów stanie się punktem centralnym,
w którym się będą krzyżowały dwie
wielkie drogi kolejowe, jedna z półno-
cy na południe, od Białejki ku Charko-
wemu Morzu, a druga od wschodu ku
zachodowi. Lwów będzie punktem
centralnym, przez który przechodzą będą
przewozy pociągów z Kijowa i Praga,
Hamburga i Odessa, Szwajcarki i Car-
grodem. Wierze choć nie wiem widoków,
aby Lwów stał się miastem takim, jakim
był kiedyś, gdyż stał się braniem wschodu
i pośredniczył w całym ruchu między
Stowcem i bałtyckim między wscho-
dem i zachodem, to jednak przypadek
warunki są takie, że Lwów może
dawnie swawolnie geograficznie powoła-
ć Odryską. A może się wówczas obudzi
i siła i siła dróg Lwowa prze-
słotności. Może się dla niej we Lwowie
orygi, i stworzenia powiem, przypominie
mię tej drógowej przesłotności miasta
naszego, to jest język niniejszego odczytu.

A przeważnie nasi goście tu są-
 ci przeryli. Wielkie wypadki Lwów
 nawiedzały. Tu kurs ulic dzisiaj-
 szych, to kurs, w którym są wszelkich
 ludzi ślady.

Rozgorzał w ostatnich miesiącach
 w czasach między Lwowem i Kra-
 kowem pewien, dziwny, autoga-
 nizm, przypominający cokolwiek
 te wielkie, stuletnie wojny między
 Płoniem i Modem, opiewana przez
 pewnego poety włoskiego w epopei
 p.t. "Scirapita". Lwów nie jest
 Krakowem, bo Kraków jest jawnie
 tylko na świecie i Lwów nie może
 mieć z tego powodu kawiści do Kra-
 kowskiego grobu. Ale z drugiej stro-
 ny i Lwów międzytem potęgował
 się może, i może śmiało powierzyć:
 przeszłość moja jest przeszłość, nie
 potrzebuję się jej wstydzić, - potrze-
 ba tylko, abyśmy ją poznali i szere-
 kce pokochali. —

miejsu, tak długi i adrege wiekmu-
go tam nie patorzylby miasta. Aż

Przeuwaleni oni woiwczas jiszere potra-
by dziejowej, któraby miasto takie
powołała do życia, - podobnie jak ci
Kalirowie, którzy zrobili się bławka-
mi ptolymii, a nie mniej w wartości
ptolu oceanu; oddawali je na paciocki
skłanu towarzyskom Columbusa.

Dopiero gdy osadnicy greccy rozsiedli
się wokół Eebsyumu i Bosforu, nabyl
naczenia i dopiero wtedy Korinckuosi
dziejowa stworzyła tam wielkie miasto,
które zachowało swa wielkość, czy
postawala pod panowaniem krery-
pospolityj greckiej, czy nasiał w uieku
później po grecku mówiały ale łaci-
skiego tytułu wyprawajacy imperator
wschodnia rzymski, czy później cesarz
łaciński, czy wreszcie sut tam turecki.

Wszak Rzymianie Kartagina przirery-
li, pburzyl, rozrali i sola rozrali,
aby najmniejszej ślad po niej zaginął,
a jednak później Rzymianie Grachus
postawil wiosek ratowienia kolonii
w tenc samem miejscu, przeklatem
przez Rzymian. A przecież później,
kiedy już Rzym upadł, i kiedy ledwo
w koscielnej łaciunie przyk się przecho-
wywał pocrat, Kartagina była sie-
bz biskupów rzymskich i ostatni
wielki pisarz rzymski Augustyn
w niej przenieszkował.

Podobnie też jednak i z Rzymem się
działo. Naboremis w wielkim wiekera
nanego poemacie Frydionu łaciunian

sprzyjała się przeciw jego istnieniu.
Kuzyni Masynissa mi powiada,
że to miasto istniało uduroszonym
bogów, owo musiało istnieć, bo bogi
jego istnieniu sprzyjały.

Przepraszam, że w tak wielkim przy-
kładaniu nam wyobraźni, przez
nas samych lekceważony Słow poro-
wawam. Chodziło mi tylko o pewne
wzrost momentu warneja, że miasta,
wielkie szeregobnie, mające pewne
dziedzicze przeszłości na sobie, powstały
nie w skutek przypadku.

Przypatrując się obecnie typom miast.
Rytatwicz jest rozumnie powody
powstania miast portowych. W począt-
kach reglami jeszcze wzniesiali trzy-
mają się brzegów, starają się nie
bardzo od nich oddalać, lecz jak naj-
więcej od brzegu do brzegu się dostać.
Stąd najdawniej miasto portowe
tam powstają, gdzie staty ląd względem
morne się wysuw. I tak Aleksander
Wielki założył wielkie miasto por-
towe Aleksandrya Tam, gdzie Egipt
najbardziej ku Grecji się zbliża, a
masywne z utwierdzeniem przybyli
do niej po niezmiernie i zimnej mors-
kiej powroty. Podobny początek mia-
ło dziś na nowo do honorów po-
wstanie Brindisium w cisimym
strawto, gdzie rytatwiczna była prze-
prawa z Włoch do Grecji. Równie
Marsylia, już ~~przez~~ ^{na} 600 laty przed
Chr. przez kupców greckim, a i
długo wyrosła się ponad Paryż

Skanowanie i opracowanie graficzne na CD-ROM :

ul. Krzemowa 1

62-002 Suchy Las

www.digital-center.pl

biuro@digital-center.pl

tel./fax (0-61) 665 82 72

tel./fax (0-61) 665 82 82

Wszelkie prawa producenta i właściciela zastrzeżone.

Kopiowanie, wypożyczenie, oraz publiczne odtwarzanie w całości lub we fragmentach zabronione.

All rights reserved. Unauthorized copying, reproduction, lending, public performance and broadcasting of the whole or fragments prohibited.